

Snabbare integration genom företagande och sysselsättning

– en studie av Tillväxtverkets satsning på förstudier
och pilotprojekt för snabbare integration

Rapport 0213

Tillväxtverket ska skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag i hela landet att vara konkurrenskraftiga. Det innebär att vi öppnar dörrar och river barriärer – för ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar.

Kunskap, nätverk och finansiering är våra viktigaste verktyg. Tillväxtverkets insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Tillväxtverkets publikationer kan laddas ner på Tillväxtverkets webbplats. Vill du beställa en tryckt publikation eller söker du en publikation som publicerades innan 2015 hänvisar vi till vår webbshop publikationer.tillvaxtverket.se.

© **Tillväxtverket**

Stockholm, mars 2017

Digital: ISBN 978-91-88601-12-4

Rapport 0213

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Lejla Babajic Löfgren

Telefon, växel 08-681 91 00

Förord

Företag och näringsliv behöver omvandlas och förnyas för att möta den tilltagande globala konkurrensen. Det är viktigt att hitta fler och nya affärsidéer och perspektiv, att förse företagen med den kompetens de behöver och att arbeta för att nyanlända så snabbt som möjligt ska komma till egen försörjning.

När tillströmningen av flyktingar var som störst under hösten 2015 initierade Tillväxtverket en satsning på förstudier och pilotprojekt för snabbare integration genom företagande och sysselsättning. Syftet var att testa olika projektmetoder och arbetssätt för att sälla ut de bästa och sprida vidare till fler aktörer och regioner. Resultaten i piloterna har således varierat. I skrivande stund vet vi att ca 100 praktikplatser, ca 20 anställningar och ett företag har skapats. Närmare 1000 individer, nyanlända, asylsökande vuxna och ensamkommande barn har deltagit i projektet.

Tillväxtverket gav Ramböll Management Consulting uppdraget att genomföra en löpande studie med fokus på att identifiera framgångsfaktorer och utmaningar i projektens genomförande. Projektet har delats in i fyra projektkategorier: matchning, företagande, sociala företag och civila mötesplatser.

Matchning av nyanländas kompetenser med företagets kompetensbehov har visat sig vara en framgångsrik kategori. Matchningsprojektet har lett till flest konkreta resultat, i form av anställningar, praktikplatser och företag. Det är också i denna kategori som Ramböll identifierat flest framgångsfaktorer och nyttor för individ, organisation och samhälle.

I studien ser vi att projekt som arbetat med vissa komponenter har lett till fler nyttor på de olika nivåerna. Språkträning med utbildning eller praktik, utveckling av specifika yrkeskunskaper genom utbildning och praktik samt tillgången till nätverk har till exempel visat sig vara viktiga inslag.

Detta är några exempel på kunskap som vi tar med oss i vårt vidare arbete och som hjälper oss att prioritera rätt i våra insatser och i vårt arbete för ett näringsliv som utvecklas med fler jobb, där kompetens, kunskap och affärsidéer tas till vara på bästa sätt.

Våra insatser för snabbare integration genom företagande och sysselsättning är en viktig pusselbit i Tillväxtverkets arbete för att stärka företagets konkurrenskraft och skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Gunilla Nordlöf

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Studie av förstudier och pilotprojekt för snabbare integration	7
2.1	Tillväxtverkets satsning på förstudier och pilotprojekt för snabbare integration	7
2.2	Studie av samtliga projekt inom Tillväxtverkets satsning för snabbare integration	8
2.3	Studiens metod	8
2.4	Disposition av rapporten	8
2.5	Definitioner av asylsökande och nyanländ	9
3	En bred satsning med flera inriktningar	10
3.1	Fyra projektkategorier som baseras på projektens syfte och aktiviteter	10
3.2	Stor bredd bland projektägare	16
3.3	Hälften av projekten har arbetat med målgruppen nyanlända	16
3.4	Projekten utgår från behov och utmaningar i den lokala eller regionala kontexten	17
3.5	Ett fåtal projekt har tillämpat en beprövad metod eller modell	17
4	Framgångsfaktorer och utmaningar i projektgenomförandet	19
4.1	Projektens gemensamma framgångsfaktorer och utmaningar	19
4.2	Framgångsfaktorer och utmaningar inom respektive projektkategori	22
5	Den upplevda nyttan av projekten	28
5.1	Projekten har bidragit till mervärde på tre nivåer	28
5.2	Nyttan varierar beroende på projektens inriktning	32
6	Ovisshet kring projektens framtid	36
6.1	För knappt hälften av projekten är framtiden oviss	36
6.2	Den fortsatta finansieringen efter projektavslut är oviss	38
7	Slutsatser	39
8	Referenser	40

Bilagor

Bilaga 1	Metod
Bilaga 2	Projektkatalog: beskrivning av samtliga projekt i Tillväxtverkets satsning för snabbare integration

1 Sammanfattning

Under hösten 2015 initierade Tillväxtverket en satsning på förstudier och pilotprojekt för snabbare integration. Det övergripande syftet med satsningen var att bidra till integration genom företagande och sysselsättning. Tillväxtverket beviljade drygt 11 miljoner kronor i projektmedel till sammanlagt 28 projekt.

Ramböll Management Consulting (fortsättningsvis Ramböll eller vi) har genomfört en löpande studie av projekten inom Tillväxtverkets satsning för snabbare integration. Syftet har varit att studera de metoder och arbetssätt som använts i projekten. Vi har särskilt tagit sikte på att identifiera framgångsfaktorer och utmaningar i projektens genomförande. Denna rapport utgör slutrapporteringen av Rambölls uppdrag. Den är tänkt att fungera som underlag för Tillväxtverkets fortsatta arbete på integrationsområdet.

I Tillväxtverkets satsning ingår flera olika typer av projekt. Projektägarna kommer från olika sektorer i samhället. Bredden märks både i projektens syften och aktiviteter. Vi har identifierat fyra typer av projektkategorier. Se Tabell 1.

Gemensamt för projekten är att de har tagit avstamp i ett brett samhällsbehov. De har alla svarat på de utmaningar som uppstod under 2015 då antalet asylsökande i Sverige ökade kraftigt.

Tabell 1. Projektkategorier i Tillväxtverkets satsning på integrationsprojekt

Projektkategori	Syfte
Matchning mellan företagens kompetensbehov och nyanländas kompetenser	Underlätta matchning mellan företagens kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenheter och intressen.
Företagande	Underlätta för nyanlända att starta företag snabbare.
Sociala företag	Underlätta integration i samhället och arbete/försörjning genom socialt företagande.
Civila mötesplatser	Underlätta integration i samhället genom olika mötesplatser, nätverkande och meningsfull sysselsättning.

Merparten av projekten (17 stycken) har arbetat med att underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens. Tre projekt har arbetat med att underlätta för nyanlända att starta företag snabbare. Ytterligare tre projekt har arbetat med att underlätta integration genom socialt företagande. Resterande fem projekt har arbetat med att underlätta integration genom mötesplatser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning. Studien visar att ungefär hälften av projekten har varit inriktade på att underlätta integrationen för nyanlända som fått uppehållstillstånd, medan resterande projekt har haft asylsökande som sin primära målgrupp.

Studien visar att de arbetssätt som har fungerat framgångsrikt består av flera komponenter som tillsammans lett till ett lyckat projekt. Ramböll har identifierat tre framgångsfaktorer som enligt projektledare och intressenter är särskilt viktiga, oavsett

projektkategori. Genom intervjuer med projektledare har vi även identifierat tre gemensamma utmaningar.

Tabell 2. Centrala framgångsfaktorer och utmaningar oavsett projektkategori

Framgångsfaktorer	Utmaningar
<ul style="list-style-type: none">• Engagemang och flexibilitet hos projektägare.• Projektet har lokal eller regional förankring.• Projektet utgår från etablerade samarbetsstrukturer.	<ul style="list-style-type: none">• Bristande kunskaper om målgruppen och om migrations- och integrationsprocessen.• Svårt att hitta kvinnor som vill delta i projektet.• Otydlighet kring utlysningens inriktning och utformning.

Studien visar även att aktörerna i varierande grad har upplevt att projektet har gett ett mervärde. Vi har framför allt identifierat följande nytta:

- **Individnivå (asylsökande/nyanlända):** Främst förbättrade språkkunskaper och stärkta individer.
- **Organisationsnivå:** Främst ny kunskap för projektägare och samarbetspartners som har varit direkt involverade i projekten. Det gäller kunskap bl.a. om målgrupperna och migrations- och etableringsprocessen. Nyttan för företag förväntas uppstå på längre sikt och i fortsatta insatser. De företag som tagit emot nyanlända som praktikanter har dock fått en viss ökad tillgång till kunskap tack vare projekten.
- **Samhällsnivå:** En viss kunskap till samhället om företagens kompetensbehov.

Knappt hälften av projekten saknar en tydligt utstakad framtid efter att projektet avslutats. Det har varit en stor utmaning för projekten att skapa långsiktiga strukturer för att ta vara på den kunskap och de erfarenheter som har genererats.

2 Studie av förstudier och pilotprojekt för snabbare integration

Detta kapitel ger en introduktion till Tillväxtverkets satsning på förstudier och pilotprojekt för snabbare integration. Dessutom beskrivs hur Ramböll har genomfört studien.

2.1 Tillväxtverkets satsning på förstudier och pilotprojekt för snabbare integration

Under hösten 2015 initierade Tillväxtverket en satsning på förstudier och pilotprojekt för snabbare integration. Det övergripande syftet med satsningen var att bidra till integration genom företagande och sysselsättning. Tillväxtverket ville få igång snabba insatser. De ville också bidra till förstudier och pilotprojekt som skulle kunna tas vidare för att genomföras eller spridas med finansiering från någon av EU:s strukturfonder, Allmänna Arvsfonden eller med finansiering i de ordinarie systemen. Tillväxtverket ville dessutom få en bild av hur intresset för att bidra till integration såg ut bland företagsfrämjande organisationer och i den sociala ekonomin.

Tillväxtverket utlyste projektmedel i en öppen ansökningsomgång. Utlysningen riktades till projektägare med projekt inom två inriktningar. Det handlade om projekt som syftade till att utveckla verksamhet eller företagande kopplat till asylboenden, eller öka tillgången till praktik för nyanlända. Utlysningens två inriktningar presenteras i Tabell 3.

Tabell 3. Inriktningar i Tillväxtverkets utlysning

Inriktning	Projektägare	Typ av projekt	Målgrupp
I: Utveckla verksamhet eller företagande kopplat till asylboenden	Organisationer och företag i den sociala ekonomin	Pröva förutsättningarna för att driva verksamhet i och kring asylboenden.	Asylsökande vuxna och ensamkommande ungdomar
II: Öka tillgången till praktik för nyanlända	Företagsorganisationer, företagareföreningar, branschorganisationer m.fl.	Undersöka och pröva förutsättningarna för att göra företag mer intresserade av att ta emot nyanlända som praktikanter.	Nyanlända vuxna

Utlysningen resulterade i att Tillväxtverket beviljade drygt 11 miljoner kronor i projektmedel till 28 projekt runt om i landet. De flesta projekt genomfördes under perioden januari–oktober 2016. Sju av projekten ingick även i ett särskilt regeringsuppdrag kallat Glasrikeuppdraget¹. De sju integrationsprojekten inom

¹ Glasrikeuppdraget är ett regeringsuppdrag för länsstyrelserna i Kalmar och Kronobergs län där även regionförbunden bjudits in att delta. Uppdraget genomförs under perioden 2012–2017 och innefattar insatser för industriell utveckling och stärkt besöksnäring i Glasriket. Integration är ett av åtta fokusområden i genomförandet av uppdraget. Se vidare: Glasrikeuppdraget (2012) Delrapport 1 – Förstudie Glasriket; Länsstyrelsen i Kronobergs län (2014) Rapport från Glasrikeuppdraget. NT2012/1667/RT

Glasrikesuppdraget drevs av Uppvidinge kommun, Lessebo kommun, Nybro kommun, Högsby kommun, Tingsryd kommun och Emmaboda kommun. Projekten fungerade som förstudier. Målet var att ett eller flera projekt därefter skulle kunna leva vidare med projektmedel från Europeiska socialfonden.

2.2 Studie av samtliga projekt inom Tillväxtverkets satsning för snabbare integration

Ramböll har under perioden maj 2016-januari 2017 genomfört en studie av samtliga projekt inom Tillväxtverkets satsning för snabbare integration. Syftet med uppdraget har varit att studera de metoder och arbetssätt som använts i projekten. Vi har särskilt tagit sikte på att identifiera framgångsfaktorer och utmaningar i projektens genomförande. Resultatet från studien är tänkt att fungera som underlag för Tillväxtverkets fortsatta arbete på integrationsområdet.

I denna rapport slutrapporterar vi studien och sammanfattar resultatet. Under uppdragets genomförande har vi även rapporterat preliminära resultat till Tillväxtverket.

2.3 Studiens metod

Studien har genomförts i flera steg, i en så kallad iterativ process. Det innebär att vi har varvat datainsamling och analys. Vid varje ny analysrunda har vi lagt till ett empiriskt underlag. I studien har vi använt följande datainsamlingsmetoder:

- dokumentstudier av dokumentation om Tillväxtverkets satsning
- utforskande intervjuer med handläggare på Tillväxtverket
- dokumentstudier av projektansökningar, läges- och slutrapporter
- halvstrukturerade intervjuer med projektledare och intressenter i samtliga projekt
- workshoppar med projektledare vid Tillväxtverkets erfarenhetsträffar.

Rambölls metod och datainsamling beskrivs närmare i bilaga 1.

2.3.1 Värdering av framgångsrika arbetssätt

I Rambölls uppdrag ingick att följa integrationsprojekten för att identifiera och lyfta fram framgångsfaktorer från projekten. Med framgångsfaktorer avses faktorer som möjliggör att projektet uppnår bestående resultat och effekter. Studien ska genom detta bidra med underlag för lärande kring vilka arbetssätt och metoder som kan anses fungera väl. I vårt uppdrag ingick dock inte att mäta projektens måluppfyllelse. Därför baseras värderingarna av projektens arbetssätt på en sammanvägning av projektägarnas (det vill säga projektledarnas) och intressenternas beskrivningar och bedömningar av framgångsfaktor i det egna projektet.

2.4 Disposition av rapporten

Rapportens andra kapitel presenterar projekten i satsningen utifrån fyra projektkategorier.

Det tredje kapitlet innehåller en beskrivning av projektens framgångsfaktorer och utmaningar under projekttiden. I rapportens sjätte kapitel analyserar vi projektens nytta för olika typer av målgrupper. Det sjunde kapitlet är en analys av projektens

förutsättningar för att leva vidare efter projektets slut. I rapportens åttonde och avslutande kapitel sammanfattar vi studiens resultat i ett antal slutsatser.

2.5 Definitioner av asylsökande och nyanländ

I studien använder vi ofta orden asylsökande och nyanländ för att beskriva målgruppen för Tillväxtverkets satsning. Så här definierar vi begreppen:

- **Asylsökande:** Person som har sökt asyl och väntar på beslut om uppehållstillstånd. Inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem.
- **Nyanländ:** Person som har fått uppehållstillstånd och skrivits in i en kommun samt har svenskt personnummer.

3 En bred satsning med flera inriktningar

I detta kapitel presenteras de projekt som ingår i Tillväxtverkets satsning utifrån fyra projekt-kategorier. Kategorierna har Ramböll identifierat i dialog med Tillväxtverket. I kapitlet finns även en kortare presentation av samtliga projekt. Avslutningsvis beskriver vi gemensamma drag hos projekten, i termer av projektägare, målgrupp, bakgrund och metodval.

3.1 Fyra projektkategorier som baseras på projektens syfte och aktiviteter

Tillväxtverket satsning för snabbare integration är en bred satsning sett till tematisk avgränsning. Inom utlysningens två inriktningar ryms olika typer av förstudier och pilotprojekt med delvis olika innehåll och målsättningar. För att underlätta den fortsatta analysen har vi delat in samtliga projekt i fyra övergripande projektkategorier som speglar projektens syfte och aktiviteter. Vi har skapat kategorierna utifrån en grundlig genomgång av projektdokumentation, våra intervjuer med projektledare och intressenter, samt workshoppar med projektledare.

Syftet med kategoriseringen är att fånga upp alla typer av projekt som ingår i Tillväxtverkets satsning och samtidigt undersöka vilka arbetsätt som projekten har valt. Tre av projekt-kategorierna motsvarar prioriterade målsättningar i den handlingsplan för integrationsarbete som Tillväxtverket har tagit fram tillsammans med Migrationsverket. Den fjärde kategorin har vuxit fram under arbetet med studien. Det är den som handlar om att underlätta integration i samhället genom mötesplatser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning. I Tabell 4 presenteras de fyra projektkategorierna. De aktiviteter som listas i tabellen är de huvudsakliga aktiviteter som förekommer inom respektive projektkategori.

Tabell 4. Projektkategorier i Tillväxtverkets satsning på projekt för snabbare integration

Projektkategori	Syfte	Huvudsakliga aktiviteter
Matchning mellan företagens kompetensbehov och nyanländas kompetenser	Underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenheter och intressen.	<ul style="list-style-type: none">• Kartläggning/validering av målgruppens kompetenser• Kartläggning av företags kompetensbehov och kapacitet att ta emot praktikanter• Matchning mellan företag och målgruppen (praktikplats eller anställning)• Yrkesanpassad utbildning kombinerad med praktik• Praktik (utan yrkesanpassad utbildning)• Yrkesanpassad utbildning (utan praktik)

Projektkategori	Syfte	Huvudsakliga aktiviteter
		<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling av metoder för att matcha företag med målgruppen.
Företagande	Underlätta för nyanlända att starta företag snabbare.	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning i företagande för målgruppen • Utveckling av metoder för att främja företagande hos målgruppen.
Sociala företag	Underlätta integration i samhället och arbete/försörjning genom socialt företagande.	<ul style="list-style-type: none"> • Starta och driva arbetsintegrerande sociala företag.
Civila mötesplatser	Underlätta integration i samhället genom olika mötesplatser, nätverkande och meningsfull sysselsättning.	<ul style="list-style-type: none"> • Anordna civila mötesplatser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning.

Några projekt innehåller inslag från olika projektkategorier och spänner därmed över flera kategorier. Vi har i dessa fall kategoriserat projekten utifrån deras huvudsakliga hemvist.

Det finns en stor spridning mellan projekt inom samma kategori. Det gäller särskilt projekt som handlar om att underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenhet och intressen. Inom den kategorin ryms ett stort antal projekt som i vissa väsentliga avseenden är mycket lika men i andra avseenden är olika. Projekten har liknande syften, men använder delvis olika arbetssätt för att uppnå sitt syfte.

I följande avsnitt presenteras resultatet av Rambölls projektkategorisering.

3.1.1 Sjutton projekt arbetar med att underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens

Merparten av projekten i Tillväxtverkets satsning arbetar med att underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenheter och intressen. I den kategorin finns projekt som bland annat arrangerat yrkesutbildningar och praktikplatser för nyanlända. Det finns även projekt som undersökt företagets möjligheter att ta emot nyanlända som praktikanter. I Tabell 5 presenteras de 17 projekt som ingår i kategorin.

Tabell 5. Underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenheter och intressen

Namn på projekt	Kort beskrivning av syfte	Projektägare
Nyanlända som resurs i kompetensförsörjning och	Kartläggning av nyanländas IKT-kompetens och hur de kan bidra till IKT-branschens	Bron Innovation

Namn på projekt	Kort beskrivning av syfte	Projektägare
internationalisering av IKT-sektorn i Västernorrland	kompetensförsörjning i Västernorrland, samt utveckling av metoder för hur IKT-sektorn kan tillvarata de nyanländas kompetens.	
Hayati	Undersökning av förutsättningarna att driva företag/verksamheter där asylsökande ungdomar kan arbeta eller praktisera. Pilotverksamhet där asylsökande arbetade med textil och sömnad.	Ensamkommandes förbund
Ny resurs i Emmaboda	Kompetenskartläggning av nyanlända och behovskartläggning hos företag för att därefter matcha nyanlända med praktikplatser hos lokala företag. Utveckling av mötesplatser för integration.	Emmaboda kommun
Mångfaldens matland	Kartläggning av kompetens hos asylsökande som är relevant för de gröna näringarna, samt matlagningskurser för asylsökande.	Föreningen Miljöresurs Linné
Grön i Sala	Kartläggning av kompetenser hos asylsökande och därefter identifiering av kompetensbehov hos lokala företag. Matchning mellan asylsökande och praktikplats hos företag.	Företagarcentrum i Sala
Företagarna Praktik	Etablering av praktikplatser för asylsökande hos Företagarnas medlemsföretag (d.v.s. småföretag) i olika regioner.	Företagarna i Sverige
Svets & Svenska – En ljusnande framtid	Kombination av SFI och svetsutbildning med möjlighet till praktik hos lokala industriföretag.	Högsby kommun
Kompetensförsörjning – Snabbare integration Malmö	Inventering av företagens utmaningar och behov av stöd för att ta emot nyanlända i praktik.	Industriell Utvecklings Centrum (IUC) i Skåne

Namn på projekt	Kort beskrivning av syfte	Projektägare
Entreprenörer och företagare med utländsk bakgrund – en kraft för snabbare integration	Undersökning av hur framgångsrika entreprenörer med utländsk bakgrund kan bidra till integration genom att erbjuda praktikplatser eller fungera som förebilder för nyanlända.	Insamlingsstiftelsen IFS Rådgivningscentrum
Bättreintegration i Malmö	Kartläggning av kompetenser och erfarenheter hos asylsökande, samt kartläggning av företagens möjlighet att ta emot asylsökande som praktikanter eller anställda.	Iransk-Svenska Föreningen (ISF)
"Lobben" en metod för snabbare integration i Jämtland-Härjedalen	Idrottens ledarutbildning i kombination med praktik för asylsökande ungdomar.	Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund
Praktik för integration inom gröna näringar	Undersökning av intresset och möjligheterna för företag inom de gröna näringarna att ta emot nyanlända som praktikanter, samt nyanländas intresse för att arbeta inom de gröna näringarna.	Lantbrukarnas Ekonomi AB (LRF)
Akademiker blir legitimerade lärare och ungt företagande	Kartläggning av nyanlända akademikers utbildning och stimulera dem till att utbilda sig till lärare. Ungt företagande för nyanlända ungdomar.	Lessebo kommun
Förstudie: Utbildningsinsatser för nyanländ vårdpersonal från Syrien i Stockholm	Utbildning av asylsökande läkare och övrig vårdpersonal om det svenska hälso- och sjukvårdssystemet.	Studieförbundet Vuxenskolan Stockholm
Praktik i Sveriges innovationsmiljöer – matchning av stort behov av kompetensförsörjning	Förstudie för att hitta arbetssätt som kan öka tillgången till praktikplatser hos tillväxtföretag som finns i landets innovationsmiljöer.	Swedish Incubators & Science
Snabbspår till legitimation för asylsökande läkare från tredje land	Intensivkurs i svenska för asylsökande specialläkare. Även klinisk utbildning med viss praktik.	Södertörns högskola
Klöverforsprojektet	Matchning mellan nyanlända och praktikplatser på	Uppvidinge kommun

Namn på projekt	Kort beskrivning av syfte	Projektägare
	snickeriföretag och skolor i kombination med SFI.	

3.1.2 Tre projekt arbetar med att underlätta för nyanlända att starta företag snabbare

Tre projekt i Tillväxtverkets satsning arbetar med att underlätta för nyanlända att starta företag snabbare. Projekten har genomfört kunskapshöjande insatser. De har exempelvis informerat om regelverket kring att starta och driva företag i Sverige. Projekten har även arbetat för att bredda deltagarnas nätverk och tillhandahålla förebilder eller mentorer. I Tabell 6 presenteras de tre projekten.

Tabell 6. Underlätta för nyanlända att starta företag snabbare

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
Integreramera	Information till asylsökande om kooperativt företagande. Identifiering av möjliga verksamhetsområden för företagande.	Coompanion Norrbotten
Nyanlönt företagande	Information om företagande för nyanlända och asylsökande. Mentor för personer som vill starta företag.	Företagarna i Sverige
Lär dig av en syster/Lär dig av en bror	Nyanlända som vill starta företag erbjuds praktik hos entreprenörer som har utländsk bakgrund.	Macken Växjö

3.1.3 Tre projekt arbetar med att underlätta integration genom socialt företagande

Tre projekt i satsningen arbetar med att underlätta integration i samhället och arbete/försörjning genom socialt företagande. I den här kategorin finns projekt som både initierat och drivit arbetsintegrerande sociala företag under projektperioden. I Tabell 7 presenteras de tre projekten.

Tabell 7. Underlätta integration i samhället och arbete/försörjning genom socialt företagande

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
Integration genom socialt företagande	SFI i kombination med praktik på restaurang. Verksamheten	Nybro kommun

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
	drivs som arbetsintegrerande socialt företag.	
Kompetens Kooperation Kraft	Utbildning om socialt företagande för kommunala tjänstemän. Etableringsanalys för att identifiera hur kommunen kan arbeta med arbetsintegrerande socialt företagande.	Tingsryds kommun
Mångfaldsmat Orust	Starta cateringfirma som drivs av asylsökande och nyanlända kvinnor. Verksamheten drivs som arbetsintegrerande socialt företag.	Studieförbundet Vuxenskolan Väst

3.1.4 Fem projekt arbetar med att underlätta integration genom mötesplatser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning

Resterande fem projekt i Tillväxtverkets satsning arbetar med att underlätta integration i samhället genom mötesplatser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning. I den här kategorin finns bland annat projekt som erbjuder asylsökande sysselsättning under tiden på asylboende. I Tabell 8 presenteras de sex projekt som ingår i kategorin.

Tabell 8. Underlätta integration i samhället genom olika mötesplatser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
Från ord till bord	Aktiviteter (meningsfull sysselsättning), främst matlagning, för asylsökande.	ABF Gästrikebygden
Grön gemenskap	Fritidssysselsättning för ensamkommande asylsökande ungdomar. Fokus på att introducera målgruppen till de gröna näringarna.	Hushållningssällskapet Skaraborg
Förening - en mötesplats: förena idrott/kultur/språk	Information till nyanlända om föreningslivet i Sverige. Nyanlända som vill starta förening får mentor med föreningserfarenhet.	Lessebo kommun
LISA – Landsbygdens Inkluderande Språk och Aktiviteter	Aktiviteter (meningsfull sysselsättning, till exempel odling) för asylsökande.	Röstånga Utvecklings AB

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
Framtiden idag	Aktiviteter (meningsfull sysselsättning) för asylsökande. Information om förutsättningar för egenföretagande och allmän information om arbetslivet i Sverige.	Studieförbundet Vuxenskolan Finnveden

3.2 Stor bredd bland projektägare

De 28 projekten i Tillväxtverkets integrationsinsats drivs av flera olika typer av projektägare. Med tanke på bredden är det inte möjligt att säga att någon viss typ av organisation är över- eller underrepresenterad. Bland projektägarna finns till exempel kommuner, föreningar inom idéburen sektor, företagsfrämjande organisationer, utbildningsanordnare och företagsrådgivare inom den sociala ekonomin.

En majoritet av projekten genomförs av projektägare som är verksamma på en mindre ort eller på landsbygd. Ett fåtal projektägare genomför sina projekt i någon av storstadsregionerna Stockholm eller Malmö. Merparten av projektägarna är dock lokala aktörer med lokala projekt, till exempel kommuner och föreningar. Några enstaka projektägare har projekt som omfattar flera orter i en eller några utvalda regioner. Det gäller främst regionala företagsfrämjande organisationer och idrottsförbund. Endast ett fåtal projektägare, till exempel rikstäckande företagsorganisationer, har projekt som avser hela eller stora delar av landet.

3.3 Hälften av projekten har arbetat med målgruppen nyanlända

Integrationsprojekten har arbetat med att underlätta antingen nyanländas eller asylsökandes integration. Det är en någorlunda jämn fördelning mellan projekt som fokuserar på nyanlända och projekt som fokuserar på asylsökande. De projekt som arbetar med nyanlända genomför antingen direkta insatser mot målgruppen (såsom matchning av praktikplatser) eller indirekta insatser (såsom kartläggning av företagets möjligheter att erbjuda praktik för nyanlända). Projekt som riktar sig till asylsökande arbetar framförallt med att underlätta integration genom mötesplatser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning. Det finns även några enstaka projekt som riktar sig till både nyanlända och asylsökande. Ett exempel på detta är Företagarnas projekt NF-företagande. Flera projekt har varit inriktade mot en specifik grupp, exempelvis nyanlända kvinnor eller asylsökande ungdomar. Ett exempel är Hushållningssällskapets projekt Grön gemenskap, som varit inriktat på asylsökande ungdomar.

Av Tillväxtverkets utlysning framgår att Tillväxtverket gärna såg att projektägarna skulle involvera målgruppen i att utforma projekten. Studien visar att endast ett fåtal projekt har involverat målgruppen i riggningen av projektet innan projektstart. Ramböll konstaterar att den korta tiden mellan projektansökan och genomförande är den främsta anledningen till att målgruppen inte involverades i någon större utsträckning inför projekten. Dessutom har projektägarnas kontaktytor mot asylsökande och nyanlända i flera fall varit begränsade, om inte obefintliga innan projektstart, vilket försvårat möjligheterna att tidigt involvera målgruppen.

I flera projekt har dock målgruppen varit involverad och påverkat utformningen av projekten under genomförandet. Detta gäller framförallt projekt som syftar till att

underlätta integration genom civila mötesplatser, nätverkande och meningsfull sysselsättning. I dessa projekt har aktiviteter oftast utformats i samråd med projektdeltagarna. Ett exempel på detta är ABF Gästrikebygdens projekt LISA, där aktiviteter inom projektet har valts och utformats tillsammans med de asylsökande.

Vi bedömer att det har varit viktigt att involvera målgruppen för att skapa förutsättningar för goda resultat. Det kan gälla delaktighet såväl i den initiala riggningen av projektet som under genomförandet. De projekt som involverat målgruppen i riggningen av projektet har haft möjlighet att utforma träffsäkra aktiviteter tidigt i projektgenomförandet. Vi ser även att de projekt som har involverat målgruppen i ett något senare skede, det vill säga under projekttiden, har anpassat projektets innehåll utifrån målgruppens behov och önskemål.

3.4 Projekten utgår från behov och utmaningar i den lokala eller regionala kontexten

Samtliga projekt i Tillväxtverkets satsning har tagit avstamp i de utmaningar som uppstod i och med det stora inflödet av asylsökande till Sverige under hösten 2015. Det ökade antalet medförde att ett stort antal asylsökande placerades på tillfälliga boenden, i många fall på mindre orter. Parallellt med denna utveckling förlängdes Migrationsverkets handläggningstider för asyl-prövningen. Likaså växte antalet personer som befann sig i etableringsfasen. Därmed fanns stora behov av insatser för att förkorta vägen till arbete eller utbildning. Utifrån denna situation har projektägarna valt olika vägar för att underlätta asylsökandes och nyanländas integrering i samhället.

Vår analys visar dessutom att projekten i den här satsningen framförallt utgår från identifierade behov och utmaningar i den lokala eller regionala kontexten. Ett exempel på detta är projektet Grön i Sala som drevs av Företagarcentrum i Sala. Projektet syftade till att underlätta för nyanlända och asylsökande att komma in på arbetsmarknaden och samtidigt tillgodose de lokala småföretagens kompetensbehov. Ett annat exempel är Bron Innovation, vars projekt syftade till att hitta vägar för att ta tillvara nyanländas IKT-kompetens och samtidigt bidra till IKT-branschens kompetensförsörjning i Västernorrland.

3.5 Ett fåtal projekt har tillämpat en beprövad metod eller modell

Projekten i Tillväxtverkets satsning har varit antingen pilotprojekt eller förstudier vilket innebär att projekten framför allt har varit av kartläggande och utforskande karaktär. Därmed har merparten av projekten försökt utveckla egna metoder, snarare än att tillämpa en beprövad metod eller modell. Två exempel på detta är förstudien Praktik för integration inom gröna näringarna som drevs av LRF i samarbete med Skogsstyrelsen, och Kompetensförsörjning - Snabbare integration som drevs av IUC Syd. Båda projekten syftade till att skapa kunskapsunderlag inför fortsatta insatser.

”Det är en förstudie där vi samlar information och försöker hitta lösningar.” (Projektledare)

Ett fåtal projekt har använt en beprövad metod eller modell fullt ut. Detta gäller till exempel projektet Lobben – en metod för snabbare integration i Jämtland-Härjedalen. Där använde projektägaren Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund en beprövad modell

(benämnd Lobben) i sin helhet, men tillämpade modellen för en ny målgrupp.² Ett annat exempel är projektet Mångfaldsmat Orust. Där har projektägaren Studieförbundet Vuxenskolan i Väst arbetat med socialt företagande och tagit stor inspiration från liknande insatser, såsom Yalla-trappan i Malmö.

Några projekt har inspirerats av befintliga metoder men endast tillämpat dessa metoder i utvalda delar av projektgenomförandet. Dessa projekt har oftast byggt vidare på resultat från tidigare studier eller erfarenheter från egna insatser. Ett exempel på detta är Snabbspår till legitimation för asylsökande läkare från tredje land som drevs av Södertörns högskola. Projektet tog stöd från forskning som visar att intensiv och yrkesinriktad språkinläring har stor effekt vid inläring av ett nytt språk.

² Lobben är en modell för etablering av långtidsarbetslösa ungdomar som utvecklats och prövats av Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund i ett tidigare socialfondsfinansierat projekt. I det här projektet tillämpades Lobben i sin helhet, men med den enda skillnaden att målgruppen nu var asylsökande ungdomar

4 Framgångsfaktorer och utmaningar i projektgenomförandet

I detta kapitel diskuterar vi projektens framgångsfaktorer och utmaningar under projektperioden. Inledningsvis presenteras projektens gemensamma framgångsfaktorer och utmaningar oavsett projektkategori. Därefter redovisas framgångsfaktorer och utmaningar som är specifika för varje projektkategori.

Ramböll har identifierat framgångsfaktorer och utmaningar genom intervjuer med projektledare och intressenter samt dokumentstudier av läges- och slutrapporter. Vi har valt att lyfta fram de framgångsfaktorer och utmaningar som enligt vår bedömning är mest framträdande. I bilaga 2 finns mer information om framgångsfaktorer och utmaningar för respektive projekt.

4.1 Projektens gemensamma framgångsfaktorer och utmaningar

I studien har Ramböll identifierat tre centrala framgångsfaktorer som särskilt viktiga oavsett projektkategori. Vi har även identifierat tre gemensamma utmaningar som enligt projektledarna har påverkat projektgenomförandet. De gemensamma framgångsfaktorerna och utmaningarna presenteras i Tabell 9.

Tabell 9. Gemensamma framgångsfaktorer och utmaningar oavsett projektkategori

Framgångsfaktorer	Utmaningar
<ul style="list-style-type: none">• Engagemang och flexibilitet hos projektägare.• Projektet har lokal eller regional förankring.• Projektet utgår från etablerade samarbetsstrukturer.	<ul style="list-style-type: none">• Bristande kunskaper om målgruppen och om migrations- och integrationsprocessen.• Svårt att hitta kvinnor som vill delta i projektet.• Otydlighet kring utlysningens inriktning och utformning.

Framgångsfaktor: Engagemang och flexibilitet hos projektägare

En av de viktigaste faktorerna för att åstadkomma ett framgångsrikt projekt är projektägarens engagemang för målgruppen och insatsen. Projekten har också skapat ett stort engagemang hos intressenter som varit delaktiga i projekten. Engagemanget för projekten tycks bygga på en genuin vilja att bidra till integration och ta vara på de kompetenser som finns hos nyanlända och asylsökande. Detta engagemang bekräftar både projektledare och deltagare i intervjuer:

"Vi har engagemang från alla parter. Det måste vara folk som är drivande och vill samma sak!" (Projektledare)

"Jag vill bara säga att de svenska kvinnorna [projektägaren] har stått upp för oss och varit ett supportteam. De är väldigt snälla och de vill alltid hjälpa oss med vad vi än behöver." (Deltagare i projekt)

I de projekt som har stött på hinder eller utmaningar under projektets gång har engagemanget hos projektägare varit en stor tillgång. Det är också tydligt att flexibilitet och ett lösningsinriktat projektledarskap har varit en del av denna framgångsfaktor. Ett exempel på detta är Klöverfors-projektet som drevs av Uppvidinge kommun, där det tidigt

i projektet uppstod svårigheter att hitta praktikplatser på snickeriföretag. Därför utvidgades projektet till att även omfatta andra typer av praktikplatser.

Framgångsfaktor: Projektet har lokal eller regional förankring

Lokal eller regional förankring har varit en tydlig framgångsfaktor i många projekt. Projektägarna har i dessa fall haft god kännedom om exempelvis lokala utmaningar kopplat till kompetens-försörjning inom ett visst yrke eller bransch. Därmed har det varit möjligt att korta projektens startsträcka och anpassa projekten så att de motsvarar de lokala eller regionala behoven. Ramböll bedömer att detta har varit särskilt tydligt för projekt som arbetat med matchning mellan företagens kompetensbehov och nyanländas kompetenser. Ett exempel är projektet Ny resurs i Emmaboda som drevs av Emmaboda kommun i nära samarbete med näringslivsorganisationen Centrum Sydost. Projektet kartlade dels nyanländas kompetenser, dels de lokala företagens kompetensbehov, för att kunna matcha rätt kompetens till rätt företag. En företrädare för näringslivsorganisationen Centrum Sydost uttrycker:

”Vi kommer in med vår kunskap där vi kan alla våra företag på mina fem fingrar. När man kan företagen blir det lättare att få till en bra matchning som blir hållbar.”
(Samarbetspartner i projektet)

Framgångsfaktor: Projektet utgår från etablerade samarbetsstrukturer

Flera av projektägarna har redan haft etablerade nätverk och kontaktytor som har kommit till användning i projekten. Dessa samarbetsstrukturer har enligt projektledarna varit en viktig framgångsfaktor. Det handlar framförallt om samarbete med berörda myndigheter, såsom Migrationsverket och Arbetsförmedlingen, men även med utbildningsanordnare, företag, företagargorganisationer och asylboenden. I intervjuer med projektledare framkommer att många projekt har ägnat mycket tid åt att bygga upp samarbeten med framförallt myndigheter, såsom Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. I de fall där det har funnits ett samarbete redan innan projektet startat, eller i ett inledande skede av projektet, förkortades projektens startsträcka avsevärt.

”Det är viktigt med de goda kontakterna med Arbetsförmedlingen. De fanns från början men har fördjupats inom projektet.” (Projektledare)

Ett exempel är projektet Lessebo kommuns projekt Akademiker blir legitimerade lärare och ungt företagande. I projektet hade kommunen ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen, vilket innebar att Arbetsförmedlingen hjälpte till att identifiera lämpliga projektdeltagare. Ytterligare ett exempel är projektet Svets och svenska som drevs av Högsby kommun. Projektet utgick i stor utsträckning från ett nära samarbete mellan kommunens näringslivskontor, Högsby Utbildningscenter (HUC) och SFI, vilket innebar att svetsutbildningen i stor utsträckning kunde anpassas efter varje individs kunskapsnivå och efterfrågan hos lokala arbetsgivare.

Utmaning: Bristande kunskaper om målgruppen och om migrations- och integrationsprocessen

Flera projektägare har saknat eller haft bristfälliga kunskaper om asylsökande och nyanlända och om migrations- och etableringsprocessen. Det har försvårat genomförandet och i många fall skapat längre startsträckor. Exempelvis har en del projekt misslyckats

med att rigga anpassade aktiviteter eller komma i kontakt med deltagare, eftersom man haft begränsade kunskaper om målgruppernas psykosociala situation.

Vi hade behövt mer faktakunskaper om migrationsprocessen. Vad är definitionen av en nyanländ och hur funkar det med arbetsmarknadsinsatser? Vad är till exempel instegsjobb och nystartsjobb? (Projektledare)

Utmaning: Svårt att hitta kvinnor som vill delta i projektet

I flera projekt har det varit en stor utmaning att hitta kvinnor som vill delta i projektet. Problematiken bekräftas även i flera slutrapporter. Ett exempel på detta är förstudien Praktik för integration inom de gröna näringarna, som genomfördes av LRF i samarbete med Skogsstyrelsen. Projektet hade svårt att hitta kvinnor som ville bli intervjuade om sitt intresse eller sin erfarenhet inom de gröna näringarna. Ytterligare ett exempel är projektet "Lobben" – en metod för snabbare integration i Jämtland-Härjedalen, som drevs av Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund. Projektet riktade sig till ungdomar och unga vuxna men hade svårt att rekrytera kvinnor.

"Vår plan var att ha lika många kvinnor som män men det var jättesvårt. Vi ordnade en informationsträff men då kom bara killar." (Projektledare)

Enligt de intervjuade projektledarna kan svårigheterna att locka kvinnor delvis förklaras av att kvinnor i lägre utsträckning än män nås av projektinformation om den sprids genom allmänna informationsmöten. Besök på boenden och information till hela familjer tycks ha varit en mer framgångsrik väg för att nå kvinnor. För att nå kvinnor krävs därmed en mer uppsökande ansats.

Det finns emellertid vissa projekt som har varit särskilt inriktade på kvinnor och där kvinnor har varit dominerande. Det har framför allt handlat om projekt med fokus på sysselsättningar som traditionellt sett förknippas med kvinnor, som exempelvis Studieförbundet Vuxenskolan i Västs projekt Mångfaldsmat Orust. Denna typ av projekt har bidragit till att stärka de kvinnor som deltagit i projektet. De har bland annat stärkt deltagarnas kunskaper i svenska och bidragit till att kvinnorna kommit närmare arbetsmarknaden.

Utmaning: Otydlighet kring utlysningens inriktning och utformning

En av de utmaningar som projekten har hanterat kan spåras tillbaka till utlysningen av projekt-medlen. Projektägarna upplever att det finns en otydlighet kring inriktningen och utformningen av Tillväxtverkets satsning på integrationsprojekten. Några intervjuade projektledare pekar på att det finns en potentiell problematik kring att många förhållandevis små projekt ingår i satsningen. Projektledarna menar att det finns risk för att merparten av projekten inte kommer att få någon fortsättning. Enligt projektledarna finns det i flera fall inte tillräckliga förutsättningar hos projektägaren för att kunna ta projekten vidare efter projektperioden.

Flera projektledare beskriver att de upplevt en otydlighet från Tillväxtverkets sida om eventuell fortsatt finansiering. Projekten har upplevt att det är svårt att skapa strukturer för att ta vara på den kunskap och de erfarenheter som projektet har genererat. Problematiken kring fortsatt finansiering uppfattas i detta sammanhang som en avgörande faktor.

I flera projekt beskrivs den korta projekttiden som en särskilt stor utmaning. Enligt projekt-ledarna har det bland annat tagit tid att etablera samarbete med samarbetspartners, såsom Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Projekten har därmed haft ont om tid och svårt att slutföra sitt arbete inom ramarna för projekttiden.

”Det är mycket kort med tid. Hur ska vi kunna hitta framgångsrika arbetsätt och upplägg på så kort tid?” (Projektledare)

Den korta projekttiden till trots uppfattar projektledarna att det är mycket positivt att Tillväxtverket skapar möjlighet för olika organisationer att testa och undersöka nya arbetsätt för att bidra till integration. Den här typen av utforskande arbete är enligt projektledarna oftast inte möjlig inom ramen för ordinarie verksamhet.

4.2 Framgångsfaktorer och utmaningar inom respektive projektkategori

I följande avsnitt beskriver vi framgångsfaktorer och utmaningar för respektive projektkategori. Närmare beskrivning av framgångsfaktorer och utmaningar för varje projekt finns i bilaga 2.

4.2.1 Projektkategori ”Matchning mellan företagets kompetensbehov och nyanländas kompetenser”

Merparten (17 projekt) av integrationsprojekten har fokuserat på företagets kompetensbehov och nyanländas eller asylsökandes kompetens som en resurs för företagen. Projekten har främst arbetat med att kartlägga företagets kompetensbehov och nyanländas eller asylsökandes kompetenser. Samtliga projekt som ingår i den här projektkategorin presenteras i avsnitt 2.1.1. I Tabell 10 redovisas de mest framträdande framgångsfaktorerna och utmaningarna för den här typen av projekt.

Tabell 10 Framgångsfaktorer och utmaningar i projekt som arbetar med att underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenheter och intressen

Framgångsfaktorer	Utmaningar
<ul style="list-style-type: none">• Branschspecifik inriktning och kunskaper• Nära samarbete med det lokala näringslivet• Yrkesinriktad och intensiv språkutbildning i kombination med praktik	<ul style="list-style-type: none">• Strukturer och regelverk för bl.a. praktik för nyanlända och asylsökande

Framgångsfaktor: Branschspecifik inriktning och kunskaper

Projektägarens branschspecifika kunskaper utgör en viktig framgångsfaktor i projekt som avgränsats till att underlätta kompetensförsörjningen i en viss bransch. I intervjuer med projektledare framgår att dessa kunskaper är värdefulla för att till exempel kunna peka på företagets nytta med att delta i projektet, samt matcha ihop företag med nyanlända eller asylsökande. Detta gäller till exempel Bron Innovation, som fokuserade på IKT-branschen i Västernorrland, LRF:s projekt som fokuserade på de gröna näringarna, och IUC Syds projekt som fokuserade på industriföretag i Skåne. Gemensamt för dessa projekt är goda förkunskaper om branschens kompetensbehov och framtida utmaningar.

"Vi förstår våra medlemmars behov. Det är en viktig nyckel. Vi vet vad som gör att de skulle vara villiga att erbjuda praktikplatser och vi förstår varför de inte söker sig till Arbetsförmedlingen." (Projektledare)

Framgångsfaktor: Nära samarbete med det lokala näringslivet

Ett nära samarbete med lokala företag och andra arbetsgivare är ytterligare en framgångsfaktor för projekt som arbetar med att underlätta matchningen mellan företag och nyanlända eller asyl-sökande. Goda kontakter och samarbete med lokala arbetsgivare skapar goda förutsättningar för att bland annat hitta praktikplatser. Ett exempel på detta är Högsby kommuns projekt Svets och svenska. Projektet hade en stark lokal förankring i Högsby, och projektägaren hade ett stort nätverk och direktkontakter med arbetsgivare. Samma sak gäller för projektet Ny resurs i Emmaboda, som drevs av Emmaboda kommun i nära samarbete med näringslivsorganisationen Centrum Sydost. Projektledaren uttrycker:

"Det är viktigt att man har med sig företagarorganisation som har det stora kontaktnätet och relationen med företagen. Företagen undrar inte 'vad är det här?'." (Projektledare)

Framgångsfaktor: Intensiv yrkesanpassad språkutbildning i kombination med praktik

I flera projekt har projektägarna arbetat framgångsrikt med intensiv språkutbildning i svenska med fokus på fackspråk. Detta arbetssätt har visat sig särskilt framgångsrikt på så vis att deltagarna på mycket kort tid har fått mycket goda kunskaper i svenska. Detta har snabbat på valideringsprocessen och inneburit att deltagarna har tagit tydliga steg närmare arbetsmarknaden. Ett exempel på detta är projektet Svets och svenska som drevs av Högsby kommun. I projektet kombinerades språk- och yrkesutbildning med praktik. Ett annat exempel är Snabbspår till legitimation för asylsökande läkare från tredje land som drevs av Södertörns högskola. I detta projekt fick asylsökande specialistläkare en anpassad intensivkurs i svenska, och klinisk utbildning med viss praktik. En av deltagarna i projektet vittnar om fördelarna med att ta del av yrkesanpassad språkutbildning:

"I det här projektet var det först bara svenska, sedan medicinsk svenska – jättebra upplägg! Vi måste förstå det medicinska språket och kommunikationen mellan läkare och patient." (Deltagare i projekt)

Utmaning: Strukturer och regelverk för praktik

Arbetsförmedlingens och Migrationsverkets regelverk kring praktikplatser har varit en utmaning för de projekt som haft för avsikt att erbjuda praktikplatser. Projektledarna vittnar om att det är svårt att få tydliga besked från till exempel Arbetsförmedlingen när det gäller regler kring praktikplatser. Flera projektledare beskriver även att de har upplevt att det har funnits begränsat med praktikplatser att tillgå för deltagarna i projekten, vilket ytterligare har försvårat genomförandet av projekten. Denna bild bekräftas även i intervjuer med samarbetspartners, såsom företagarorganisation och enskilda företag, som har varit involverade i projekten. En samarbetspartner berättar:

"Det är svårt att nå personer på Migrationsverket. Vi satt i långa telefonköer och vi hade inte rätt uppgifter om vilka vi skulle vända oss till." (Företrädare för företagarorganisation)

Projektet Lär dig av en syster/lär dig av en bror, som drevs av Macken i Växjö, är ett exempel på ett projekt som brottats med strukturella utmaningar. Projektet hade

inledningsvis en dialog med Arbetsförmedlingen om att få göra ett undantag när det gäller att låta enskilda firmor få ta emot praktikanter. Undantaget visade sig dock bara gälla nyanlända som ingår i etableringsprocessen och inte asylsökande eller studenter, vilket medförde att projektets målgrupp avgränsades till att enbart omfatta nyanlända. Därmed var det inte möjligt att erbjuda praktikplats för alla som ville delta i projektet.

4.2.2 Projektkategori "Företagande"

Tre projekt (Företagarnas projekt Nyanlänt företagande, Mackens projekt Lär dig av en syster/lär dig av en bror, och Coompanions projekt Integreramera) har arbetat med att informera om företagande för att underlätta för nyanlända att starta företag snabbare. Projekten har syftat till att ta vara på företagarerfarenheter och inspirera till företagande hos nyanlända eller asyl-sökande. I Tabell 10 redovisas de mest framträdande framgångsfaktorerna och utmaningarna för den här typen av projekt.

Tabell 11 Framgångsfaktorer och utmaningar: Underlätta för nyanlända att starta företag snabbare

Framgångsfaktorer	Utmaningar
<ul style="list-style-type: none"> • Informationsinsatser med fokus på både entreprenörskap och regelverk • Erbjuder nätverk och förebilder i näringslivet 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturer och regelverk kring att starta företag

Framgångsfaktor: Informationsinsatser med fokus på både entreprenörskap och regelverk

Utbildningsinsatser med fokus på både entreprenörskap och regelverk är en framgångsfaktor för att underlätta för nyanlända att starta företag. I intervjuer med projektledare framkommer att det finns behov av att sprida målgruppsanpassad information om hur det svenska regelverket kring företagande fungerar. Dessutom finns behov av information om vad det innebär att driva företag i Sverige och vad rollen som företagare innebär. Ett projekt som har spridit sådan information är Nyanlänt företagande som drevs av Företagarna. I projektet tog Företagarna fram informationsmaterial om företagande, anpassat till asylsökande och nyanländas kunskapsbehov. Projektet genomförde informationsinsatser riktade till nyanlända och asylsökande. Ett annat exempel är Coompanions projekt Integreramera. I projektet gjorde Coompanion regelbundna besök på asylboenden för att informera om kooperativt företagande, det svenska regelverket, och hur hinder kan hanteras.

Framgångsfaktor: Erbjuder kontakter och förebilder i näringslivet

Tidigare studier visar att nyanlända ofta har ett mer begränsat nätverk med exempelvis företagare och potentiella finansiärer, vilket kan vara ett hinder när det gäller att starta och driva företag.³ Att skapa möjligheter för nyanlända att få ta del av kontaktnät med etablerade företagare är därför en viktig framgångsfaktor för projekt som syftar till att underlätta för nyanlända att starta företag. Genom nätverket kan nyanlända som vill starta

³ Till exempel Riksrevisionen (2012) Etablering genom företagande – är statens stöd till företagare effektiva för utrikes födda? RIR 2012:26.

företag hitta förebilder och stöd. Att använda sig av mentorer eller förebilder har visat sig skapa ett stort mervärde på individnivå för den asylsökande eller nyanlända, bland annat genom att mentorn kan vara en inspirationskälla och kunskapstillgång. Ett exempel är projektet Lär dig av en syster/Lär dig av en bror, som drevs av Macken Växjö. Deltagare i projektet fick information om företagande från Macken men hade även praktik hos entreprenörer med utländsk bakgrund. En av projektdeltagarna berättar:

”Praktiken är jättebra och viktig för invandrare eftersom första tiden blir det jättesvårt. Jag var lite rädd men på praktiken lär man sig jättemycket och det är viktigt.” (Deltagare i projekt)

En mentor kan även bidra med värdefulla nätverk och kontakter till exempelvis offentliga myndigheter eller företag. Ett exempel på ett projekt som erbjudit mentorer till nyanlända är Företagarnas projekt Nyanlänt företagande. Deltagarna i projektet fick tillgång till en mentor från Företagarna, för att få vägledning och råd.

Utmaning: Strukturer och regelverk kring att starta företag

I intervjuer med projektledare framkommer att strukturer och regelverk kring att starta företag är den främsta utmaningen för den här typen av projekt. Det handlar bland annat om långa handläggningstider för uppehållstillstånd, och begränsade möjligheter för asylsökande att öppna bankkonto. Projektledarna uppfattar att de begränsande förutsättningarna påverkar projektens möjligheter att intressera asylsökande och nyanlända för företagande. Därmed påverkas även projektens möjligheter att nå framgång med sina projekt. Ett exempel på ett projekt som brottats med den här utmaningen är Nyanlänt företagande, som drevs av Företagarna.

4.2.3 Projektkategori ”Sociala företag”

Tre projekt (Nybro kommuns projekt Integration genom socialt företagande, Tingsryds kommuns projekt Kompetens Kooperation Kraft, och Vuxenskolan Västs projekt Mångfaldsmat Orust) har huvudsakligen arbetat med att underlätta för integration i samhället och försörjning genom socialt företagande. I Tabell 12 redovisas de mest framträdande framgångsfaktorerna och utmaningarna för den här typen av projekt.

Tabell 12 Framgångsfaktorer och utmaningar: Underlätta för integration i samhället och försörjning genom socialt företagande

Framgångsfaktorer	Utmaningar
<ul style="list-style-type: none"> • Återanvändning och vidareutveckling av befintlig metod • Projektdeltagare tar ansvar och känner ägarskap 	<ul style="list-style-type: none"> • Bristande svenskkunskaper försvårar samarbete

Framgångsfaktor: Återanvändning och vidareutveckling av befintlig metod

En viktig framgångsfaktor för projekt som initierat och drivit sociala företag under projekt-perioden är att de har vidareutvecklat arbetssätt som har prövats i andra sammanhang. Projekten har tagit inspiration från andra och byggt vidare på befintlig kunskap om vad som fungerar bäst för den här typen av insatser. Ett exempel på detta är

Vuxenskolan Västs projekt Mångfaldsmat Orust. Projektet har framför allt tagit mycket inspiration från Yalla-trappan i Malmö, och bland annat genomfört studiebesök hos Yalla-trappan. I en intervju med projekt-ledaren för Mångfaldsmat Orust framgår även att stöd och råd från andra liknande insatser har varit särskilt värdefulla för att etablera verksamheten på Orust. Ytterligare ett exempel är projektet Kompetens Kooperation Kraft, som drevs av Tingsryds kommun. Projektet handlade om att utbilda kommunala tjänstemän i socialt företagande enligt det koncept som Macken i Växjö utvecklat.

Framgångsfaktor: Projektdeltagare tar ansvar och känner ägarskap

Ytterligare en framgångsfaktor för den här typen av projekt är att projektägaren har en stöttande och rådgivande roll, medan projektdeltagarna får möjlighet att ta ansvar och känna ägarskap för verksamheten. Det skapar förutsättningar för att projektdeltagarna ska engagera sig i verksamheten och dess utveckling, och uppleva att de stärks som individer. Den här framgångsfaktorn är särskilt tydlig i projektet Mångfaldsmat Orust, som drevs av Vuxenskolan Väst.

"Målgruppen har varit väldigt delaktig och det har varit en tanke med det här. [...] Vi har funnits som resurspersoner och stöttning när de har stött på problem, men nästan alla möten sköter de på egen hand." (Projektledare)

"Det som fungerade bra var att vi lärde oss att laga mat i ett kök tillsammans med varandra och vi delade upp jobbarbetsuppgifterna jättebra." (Deltagare i projekt)

Utmaning: Bristande svenskkunskaper försvårar samarbete

Bristande svenskkunskaper hos projektdeltagarna har uppfattats som en utmaning i projekt som startat sociala företag. Det har handlat om att projektdeltagarna talar olika språk och därför har sämre möjligheter att kommunicera med varandra. Språket har blivit en utmaning i den här typen av projekt eftersom det gemensamma arbetet i grupp ställer höga krav på kommunikation. Projektet Mångfaldsmat Orust som drevs av Vuxenskolan Väst är ett exempel på projekt som har upplevt en språkutmaning under projektgenomförandet.

"Ibland är det svårt med språket. Vi har använt engelska som huvudspråk och sedan översatt från andra språk ibland." (Projektledare)

I intervjuerna med projektledare framkommer att det finns olika sätt att hantera språkutmaningen. Ett exempel är att kombinera språkundervisning med det praktiska arbetet. Detta tillvägagångssätt användes bland annat i projektet Integration genom socialt företagande som drevs av Nybro kommun.

4.2.4 Projektkategori "Civila mötesplatser"

I den här projektkategorin ingår Lessebo kommuns projekt Föreningen mötesplats: förena idrott/kultur/språk, Hushållningssällskapets projekt Grön gemenskap, Vuxenskolan Finnvedens projekt Framtiden idag, Rörstånga Utvecklings projekt LISA, samt ABF Gästrikebygdens projekt Från ord till bord. Dessa fem projekt har huvudsakligen fokuserat på att bidra till integration genom att skapa civila mötesplatser och nätverk eller erbjuda meningsfulla sysselsättningar. Projekten har bland annat arbetat med att introducera nyanlända eller asylsökande till idrotts- eller föreningslivet. I Tabell 12 redovisas de mest framträdande framgångsfaktorerna och utmaningarna för den här typen av projekt.

Tabell 13 Framgångsfaktorer och utmaningar: Underlätta för integration i samhälle genom civila mötesplatser, nätverkande, meningsfull sysselsättning

Framgångsfaktor	Utmaningar
<ul style="list-style-type: none"> Brett kontaktnät som projektdeltagare får del av. 	<ul style="list-style-type: none"> Svårt att hitta och behålla projektdeltagare.

Framgångsfaktor: Brett kontaktnät som projektdeltagare får del av

Projekt inom denna kategori har fokuserat på att erbjuda asylsökande en meningsfull sysselsättning och ett nätverk, snarare än att få ut projektdeltagare i praktik eller anställning hos företag. För dessa projekt har det därför varit viktigt att arbeta utifrån ett brett kontaktnät som även kommer projektdeltagarna till del under projektet. Det gör att projektdeltagarna kan ha nytta av projektet även efter att det avslutats. Två exempel på detta är projektet LISA, som drevs av Rörstånga Utvecklings AB, och projektet Från ord till bord som drevs av ABF Gästrikebygden. I båda projekten har projektägaren anordnat olika aktiviteter (meningsfull sysselsättning) för asylsökande. Projekten har byggt på ett tätt samarbete mellan projektägare, asylboenden, kommun och andra myndigheter.

”Man måste inte ha relationerna och kontakterna från början men det ger en mycket kortare startsträcka. Det är bra att ha en upparbetad verksamhet. Det är inte en förutsättning men mycket bra att ha.” (Projektledare)

Utmaning: Svårt att hitta och behålla projektdeltagare

Att nå ut till rätt eller tillräckligt många deltagare från målgrupperna nyanlända eller asylsökande har i flera projekt varit en återkommande utmaning. Det handlar även om svårigheter att få projektdeltagarna engagerade under hela projektperioden. Projektledare för projekt som varit inriktade på asylsökande på asylboenden vittnar om att engagemanget från målgruppen har påverkats negativt av deltagarnas situation. De asylsökande lever under stor psykisk press, vilket påverkar deras förmåga att engagera sig i projekt som löper under en längre tid. Dessutom riskerar de asylsökande att bli utvisade eller förflyttade till ett annat boende under projekt-perioden, vilket ytterligare ökar osäkerheten och otryggheten. Ett exempel på ett projekt som har brottats med den här typen av utmaningar är Vuxenskolan Finnvedens projekt Framtiden idag. Projektet startade upp aktiviteter för asylsökande, men när de flyttades till andra boenden förändrades projektets förutsättningar drastiskt. Projektledaren berättar:

”Vi började med aktiviteter men när de [asylsökande] fick besked om att de skulle flytta så var det som att luften gick ur alla och de blev oroliga.” (Projektledare)

5 Den upplevda nyttan av projekten

I kapitlet diskuteras den nytta som integrationsprojekten har bidragit till för olika aktörer. Genom detta kapitel hoppas vi skapa förutsättningar för en diskussion om hur och för vem integrationsprojekten skapar nytta. Analysen baseras på intervjuer med projektledare och intressenter, och stöds av tillgängliga läges- och slutrapporter. Inledningsvis redogör vi för gemensamma nyttor från projekten utifrån tre perspektiv: individ, organisations- och samhällsnivå. Därefter lyfter vi de mervärden som projekten har bidragit till och som är specifika för de olika projekt-kategorierna.

5.1 Projekten har bidragit till mervärde på tre nivåer

Ramböll bedömer att projekten gett upphov till nytta främst på individnivå men även på organisations- och samhällsnivå. Det är värt att notera att avtrycket på samhällsnivå inte är särskilt påtagligt vid tidpunkten för studiens genomförande. Det kan förklaras av att projekten fortfarande pågått eller nyligen avslutats när analysen gjordes. Avtryck på samhällsnivå är något som blir synligt först efter en tid. Vi har identifierat ett antal nyttor som projekten oavsett projektkategori har bidragit till. Exempel finns i Tabell 14 nedan.

Tabell 14. Gemensamma nyttor från projekten oavsett projektkategori

Individ	Organisation	Samhälle
<ul style="list-style-type: none">• Ökade kunskaper i svenska.• Stärkt individ.• Nätverk och kontakter med etablerade svenskar och/eller potentiella arbetsgivare.• Ökad tillgång till samhällsinformation.	<ul style="list-style-type: none">• Projektägare: Ökad kunskap om målgruppen samt migrations- och etableringsprocessen.• Projektägare: Ökat engagemang för integrationsfrågor.• Företag: Viss ökad tillgång till kompetens.	<ul style="list-style-type: none">• Ökad kunskap om lokala behov, förutsättningar och utmaningar kopplat till integration.• Lokala aktörer har bättre kännedom om varandra.

5.1.1 Nya kunskaper och stärkta individer

När det gäller nytta på individnivå är det viktigt att skilja mellan förstudier som haft en kart-läggande eller utforskande ansats och de projekt som genomfört insatser direkt mot enskilda individer. Förstudierna har i regel fokuserat på företagets förutsättningar och möjligheter, utan att genomföra aktiviteter direkt för nyanlända eller asylsökande. Därmed har de enskilda projekten inte genererat någon konkret nytta på individnivå. Den kunskap som har genererats i dessa projekt kan dock ge indirekt nytta för individer på lång sikt, till exempel genom att ha kartlagt vilka företag som har möjligheter att erbjuda praktikplatser.

I de fall som nyanlända eller asylsökande har deltagit i projekten har aktiviteterna generellt sett varit till stort gagn för enskilda deltagare. Denna nytta beskrivs närmare i följande avsnitt.

Nytta för individer: Kunskaper i svenska

En tydlig nytta på individnivå är ökad språkinläring. Majoriteten av integrationsprojekten har erbjudit någon form av språkutbildning eller språkträning. I intervjuer och projektdokument framgår att deltagarna upplever att det främst är de intensiva och yrkesinriktade språkkurserna som har varit mest värdefulla för språkutvecklingen. Därtill har kombinationen av språkutbildning och praktik gett stort värde för deltagarna. Ett exempel på detta är projektet Snabbspår till legitimation för asylsökande läkare från tredje land, som genomfördes av Södertörns högskola. I intervjuer med deltagare framgick att de haft stor nytta av upplägget med yrkesanpassade intensivkurser i svenska som kombinerades med klinisk utbildning och auskultation på arbetsplatser.⁴ Deltagarna har arbetat mot det specifika målet att nå tillräckligt goda kunskaper i svenska för att klara Socialstyrelsens kunskapsprov för läkarlegitimation. Vid tidpunkten för Rambölls studie hade redan en av deltagarna gjort kunskapsprovet hos Socialstyrelsen och flera deltagare planerade att göra provet inom kort. En av deltagarna beskriver nyttan med projektet nedan:

"Det är viktigt att börja med språket! Vi började alla från noll med språket och har kommit långt." (Deltagare i projekt)

Nytta för individer: Stärkt individ

En gemensam nämnare för flera projekt, oavsett projektkategori, är att aktiviteterna har stärkt enskilda individer som deltagit i projektet. Exempelvis har deltagare upplevt att de stegvis har närmat sig anställningsbarhet eller studier. Deltagare har också upplevt en ökad känsla av egenmakt och förbättrad psykosocial hälsa. Ett exempel är projektet Nyanlönt företagande, där projektägaren har informerat asylsökande om företagande och möjliga vägar ut ur passivitet på asylboenden. Insatserna i projektet har lett till att deltagarna ser annorlunda på sin egen situation och att fler asylsökande söker praktikplatser på egen hand. Ytterligare ett exempel är projektet Mångfaldsmat Orust. Det har genererat individuell nytta hos de kvinnor som deltagit i projektet men också fungerat som inspiration för asylsökande och nyanlända kvinnor som kommit i kontakt med projektet utan att själva delta. En av projektdeltagarna berättar:

"I have learnt the language and I have new contacts and more knowing about the laws." (Deltagare i projekt)

5.1.2 Ny kunskap och engagemang hos organisationer

När det gäller nytta på organisationsnivå visar studien att satsningen främst har gett mervärde i projektägarnas egna organisationer. Bland projektägarna återfinns till exempel kommuner, föreningar inom idéburen sektor, företagsfrämjande organisationer, utbildningsanordnare och företagsrådgivare inom den sociala ekonomin.

Projektet har även bidragit med viss nytta för de företag som varit direkt involverade i projektet, till exempel genom att erbjuda praktikplats. Merparten av projektet har dock haft en utforskande och kartläggande ansats. Det innebär att nyttan för företag förväntas uppstå först på längre sikt och genom fortsatta insatser.

Nyttan på organisationsnivå beskrivs närmare i följande avsnitt.

⁴ Den kliniska utbildningen som gavs ingick inte i projektet men anordnades ideellt och i samarbete med projektet och utifrån deltagarnas behov.

Nytta för organisationer: Ökad kunskap om målgruppen och om migrations- och etableringsprocessen hos främst projektägare

På organisationsnivå har projekten främst bidragit med nytta i form av ny kunskap för projektägare och samarbetspartners som har varit direkt involverade i projektet. Den nya kunskapen avser både målgrupperna och migrations- och etableringsprocessen.

I intervjuerna med projektledare framgår att projektägare har fått ökad kunskap om asylsökande och nyanlända och om deras förutsättningar generellt. Det har exempelvis handlat om ökad kunskap om de förutsättningar som dessa personer lever under, främst som ny i landet. En annan aspekt som omnämns i intervjuer är att projektägare har fått mer kunskap om migrations- och etableringsprocessen och de offentliga aktörer som har uppdrag inom policyområdena. Dessa utökade kunskaper är särskilt tydliga bland de projektägare som uppger att de inte tidigare har arbetat med målgruppen och heller inte har erfarenhet av att bedriva integrationsprojekt.

Projektägarna har i ökad utsträckning även fått kunskaper om vilka utmaningar och svårigheter som kan uppstå i samarbete med statliga myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. I intervjuer och workshoppar vittnar flera projektledare om att de har insett hur samarbetet med offentliga myndigheter kan stärkas och underlättas till gagn för integrationsarbetet.

Av våra intervjuer framkommer även att projekten i låg utsträckning tycks ha genererat ny kunskap för de myndigheter som har varit involverade i projekten, exempelvis Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Det kan förklaras av att myndigheterna Migrationsverket och Arbetsförmedlingen genom sina myndighetsuppdrag redan har en gedigen kunskap om asylsökande och nyanlända, och om deras förutsättningar under den första tiden i Sverige.

I viss mån har även de företag som deltagit i projekten fått ökade kunskaper om målgruppen samt migrations- och integrationsprocessen. Det gäller framför allt projekt där företagen har tagit emot nyanlända som praktikanter. Företagen har då fått ökad kännedom om både möjligheter och utmaningar som hänger ihop med att erbjuda praktikplatser för nyanlända. Detta gäller i viss utsträckning även för de företag som har varit involverade i förstudier som syftar till att undersöka företagets möjligheter att erbjuda praktikplatser. Ett exempel på en sådan förstudie är Praktik i Sveriges innovationsmiljöer – matchning av stort behov av kompetensförsörjning, som genomfördes av Swedish Incubators & Science (SISP). En av företagarna som deltog i projektet berättar:

"Jag har lärt mig otroligt mycket om vad vi behöver och vad som krävs för oss för att kunna kompetensförsörja och bidra till integrationsprocessen. Jag förstår mer kring möjligheterna och har insett att man inte alltid kan gå via de etablerade kanalerna som Arbetsförmedlingen." (Företagare som deltagit i projekt)

Nytta för organisationer: Ökat engagemang för integrationsfrågor hos projektägare

De flesta projektägare har uttryckt att de fått ett nyväckt eller ökat engagemang för integrationsfrågor. Ett fåtal projektägare menar också att de har fått värdefulla erfarenheter och en ökad inspiration att fortsätta arbeta med integrationsfrågor. Å andra sidan finns också projektägare som uppfattar att svårigheter och utmaningar under projekttiden delvis har avskräckt dem från ett fortsatt engagemang. Enligt projektledarna är det framför allt samarbetet med Migrationsverket och Arbetsförmedlingen som haft en negativ påverkan på projektägarnas engagemang.

Nytta för organisationer: Företag har fått viss ökad tillgång till kompetens

De projekt som har arbetat med att matcha nyanlända med företagets kompetensbehov har i viss mån bidragit till att företag har fått tillgång till efterfrågad kompetens. Det handlar om företag (och offentliga organisationer) som har tagit emot nyanlända som praktikanter. Vi uppfattar att de flesta praktikplatser framför allt har varit till nytta för individen, och att projekten sällan har lett till anställning hos företagen. I intervjuerna framkommer att vissa förutsättningar behöver finnas på plats för att företagen ska uppfatta att de har nytta av att ta emot nyanlända som praktikanter. En av dessa förutsättningar handlar om långsiktighet. Företagen efterfrågar långsiktiga insatser som ger möjlighet att ta emot praktikanter under en längre tid. Då blir det även möjligt för företagen att satsa långsiktigt på sin praktikant. En projektledare beskriver företagets inställning på följande sätt:

”Man är många gånger mycket seriösa. Vill man erbjuda praktik så har man ett längre syfte, inte bara jobb i några veckor för någon som ska ha något att göra. Det ska vara någon som man vill behålla.” (Projektledare)

Erfarenheterna från projekten visar även att de nyanlända behöver ha någorlunda goda kunskaper i svenska för att företagen ska uppfatta att de kan dra full nytta av praktiken. Företagen har begränsade möjligheter att använda tolk och därför är språkkunskaperna en avgörande faktor. Ett av företagen som tagit emot praktikanter uttrycker:

”Projektidén tror jag på men svenskunskaperna måste vara bättre när de kommer ut på arbetsmarknaden. Då skulle de kunna bidra med både kompetens och arbetskraft som är vår utmaning.” (Företagare som tagit emot praktikanter)

Projektledaren i ett annat projekt som också arbetat med matchning mellan nyanlända och företag berättar:

”Språkkunskaperna har varit en utmaning i vårt projekt. Våra företagare har inte tid att ha en tolk emellan.” (Projektledare)

5.1.3 Projektens arbete har i viss mån lämnat avtryck på samhällsnivå

Integrationsprojekten är pilotprojekt och förstudier vars ambition framförallt är att utveckla och pröva arbetsätt för snabbare integration. Kunskaperna har hittills endast i begränsad utsträckning spridits till andra aktörer på andra orter eller i andra regioner. Det är därför inte rimligt att anta att projekten ska ha bidragit till en snabbare integration på en övergripande samhällsnivå. Studien visar i stället att projektens nytta på samhällsnivå främst avser kunskapsuppbyggnad, spridning av kunskap inom och mellan regioner samt bättre förutsättningar för ökad samverkan mellan aktörer. Dessa nyttor beskrivs närmare i följande avsnitt.

Nytta på samhällsnivå: kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning på lokal och regional nivå

En majoritet av projekten har genomförts med utgångspunkt i den lokala kontexten. Till exempel har några kommuner genomfört ett projekt i Glasriket där de utgått från lokala utmaningar. Den kunskap som har genererats i projekten har en tydlig lokal förankring eftersom kunskapen i första hand finns hos de lokala aktörer som deltagit eller kommit i kontakt med projektet. Flera projekt har ambitionen att sprida kunskaperna till andra aktörer på andra orter eller i andra regioner. Men vid tidpunkten för intervjuer med projektledarna hade detta av förklarliga skäl ännu bara skett i begränsad utsträckning.

En handfull projekt har dessutom haft en regional dimension, som inneburit att projekten har genererat kunskaper som avser en hel region. Bland dessa finns projekt som har kartlagt företagens behov av kompetens eller hinder för att erbjuda praktikplatser. Merparten av dessa projekt avser en viss bransch, såsom IKT eller de gröna näringarna. Ett exempel är projektet Nyanlända som resurs i kompetensförsörjning och internationalisering av IKT-sektorn i Västernorrland, som drivs av Bron Innovation. Projektägaren har bland annat analyserat hur IKT-sektorn i Västernorrland på bästa sätt kan tillvarata kompetens hos nyanlända, vilket har tagit arbetet med kompetensförsörjning flera steg framåt. Detta illustreras i citatet nedan.

"Nytta kommer att vara att lägga en till pusselbit i vårt stora kompetensförsörjningspussel." (Projektledare)

Enstaka projekt har även en interregional dimension, som lett till kunskapsspridning mellan olika regioner. Ett exempel på detta är Lobben – en metod för snabbare integration, som genomförts av Idrottsförbunden i Gävleborg, Västernorrland och Jämtland-Härjedalen. I projektet har nyanlända ungdomar erbjudits praktik i kombination med idrottsledarutbildning. Tack vare att projekten har genomförts på flera orter och i flera län har kunskaper och arbetssätt överförts mellan regioner.

5.2 Nyttan varierar beroende på projektens inriktning

Projekten har även bidragit med nytta som är specifik för respektive projektkategori. Tabell 15 är en sammanställning av de mervärden som genererats i de olika projektkategorierna.

Tabell 15. Nyttan inom respektive projektkategori

Projektkategori	Individ	Organisation	Samhälle
Matchning mellan företagens kompetensbehov och nyanländas kompetenser	<ul style="list-style-type: none"> • Språkkunskaper genom utbildning eller praktik • Yrkeskunskaper genom utbildning eller praktik • En första arbetslivserfarenhet i Sverige • Nätverk och kontakt med arbetsgivare eller potentiella sådana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Branschorganisationer: ökad kunskap om migrations- och etableringssystemet. • Branschorganisationer: ökad kunskap om företagets möjligheter att erbjuda praktik eller anställning till målgruppen. • Branschorganisationer och företag: kännedom om asylsökande och nyanländas kompetenser. • Företag: viss ökad tillgång till kompetens. • Lokala myndigheter: Kommuner har etablerat kontakt med statlig myndighet inom integrationsområdet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontakter och samarbete mellan myndigheter och branschorganisationer har initierats.

Projektkategori	Individ	Organisation	Samhälle
Företagande	<ul style="list-style-type: none"> • Kunskaper om regler för att starta företag i Sverige • Kontakt med etablerade företagare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Branschorganisationer: kunskap om kompetenser hos asylsökande och nyanlända. • Nationell myndighet: kunskap om det svåra i att tidigt hitta personer med företagarbakgrund. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökat intresse för företagande bland nyanlända, och nya projektidéer.
Sociala företag	<ul style="list-style-type: none"> • Språkträning • Yrkeskunskaper genom utbildning eller praktik • Nätverk och kontakter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommuner (projektägare): kunskap om att starta och driva sociala företag. • Kommuner (projektägare): kunskap om migrations- och etableringsprocessen. 	
Civila mötesplatser	<ul style="list-style-type: none"> • Meningsfull sysselsättning vid tidpunkten för insatsen • Information om möjliga vägar till arbete, studier eller företagande • Viss språkträning • Nätverk och kontakt med etablerade svenskar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Företag: Asylboenden har bättre förståelse för möjliga vägar till sysselsättning. • Lokala myndigheter: Kommuner har fått ökad kunskap och verktyg för att bemöta individer ur målgruppen. 	

I följande avsnitt beskrivs ett urval av de mervärden som projekten har bidragit till inom respektive projektkategori. Närmare beskrivningar av varje projekts resultat och bidrag finns i bilaga 2.

Nytta för individer: nyanlända och asylsökande har fått ökad kontaktyta mot arbetsgivare

Fler deltagare har fått en ökad kontaktyta mot potentiella arbetsgivare. Det är ett av de tydligaste bidragen på individnivå från projekten inom kategorierna "Matchning mellan företagets kompetensbehov och nyanländas kompetenser" och "Civila mötesplatser". Kontakten har främst möjliggjorts genom att deltagare har fått prova att praktisera. Det förekommer också exempel på individer som efter praktiken har gått vidare till anställning. Där deltagarna inte fått anställning har de ändå fått med sig arbetslivserfarenhet som kan öka deras chanser till anställning. Deltagarna har också fått ökad kontakt med företag eller personer som driver eget företag. Dessa kontakter kan i förlängningen bli värdefulla för att vid senare tillfälle få en anställning eller starta företag. Studien visar exempelvis att minst två sociala företag har startats av deltagare som ett resultat av att de deltagit i projektet. Exempelvis har en deltagare i projektet Nyanlänt företagande startat ett socialt företag i Västmanland. Företaget producerar mångkulturell mat och bakverk samt utför tjänster inom trädgårdsskötsel och snöröjning.

Nytta för individer: ökade kunskaper om de regelverk som omger företagande i Sverige

Projektet inom kategorierna "Företagande" och "Sociala företag" har bland annat bidragit till att öka målgruppens kunskaper om och förståelse för företagande i Sverige. Av intervjuer med projektledare och intressenter framgår att målgruppen upplever att det är svårt att få grepp om reglerna för företagare i Sverige. Dessa svårigheter kan hindra målgruppen att starta företag. Flera deltagare i projekt som handlade om företagande tog steg närmare arbetsmarknaden, men snarast mot en anställning. Det var en oväntad men intressant effekt. I projektet *Nyanlänt företagande* bidrog aktiviteter på ett asylboende till att deltagarna färdigställde sina CV och kontaktade potentiella arbetsgivare. I projektet har boendepersonalen börjat göra intervjuer med de boende för att kartlägga deras utbildningsbakgrund, yrkeskompetenser och informella kompetenser. Detta har enligt boendepersonalen skapat tillit mellan deltagarna och boendepersonalen. Detta har i sin tur gett bättre relationer på boendet, minskad psykisk ohälsa och ökad motivation hos målgruppen. De som har deltagit i projektet upplever också att lokalsamhället fått en mer positiv inställning till asylboendet till följd av positiv publicitet om projektaktiviteterna.

"Stödet från lokalbefolkningen har ökat markant." (Anställd vid asylboende)

Nytta för organisationer och för samhället: ökad kunskap om företagets kompetensbehov och målgruppens kompetenser

Projektet inom kategori "Matchning mellan företagets kompetensbehov och nyanländas kompetenser" har bidragit till ökade kunskaper inom kompetensförsörjning. Kunskapen har varit särskild värdefull för de branschorganisationer som medverkat i integrationsprojekten, och nyttan har varit särskilt tydlig just i projekt med branschspecifik inriktning. Här har myndigheter och företag lärt sig mer om företagets kompetensbehov inom särskilda branscher, såsom de gröna näringarna. Ett exempel är projektet Praktik för integration inom gröna näringarna, som genomförts av LRF. Projektet har försökt ge konkreta svar på hur LRF, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen bör arbeta och samverka för att underlätta matchning mellan arbetsgivare inom de gröna näringarna och nyanländas kompetenser. Projektet har gett viktiga lärdomar för de medverkande organisationerna LRF och Skogsstyrelsen.

Lärdomarna gäller till exempel vilka kompletterande insatser som behövs för att öka matchningen mellan nyanlända och företagen inom de gröna näringarna. De två organisationerna har också börjat samverka med varandra. Det har dessutom bildats nya nätverk mellan organisationer som LRF, kommuner, Migrationsverkets och Arbetsförmedlingens lokala enheter, och organisationer inom civil-samhället. Dessa har spridit kunskap om möjliga vägar till arbete för målgruppen. Nätverken har också gett ökad kunskap om vilka behov och krav som företagen i branschen har för att sysselsätta målgruppen.

Ett liknande lärande har skett i de förstudier som syftat till att kartlägga och analysera företagens förutsättningar för att erbjuda praktikplatser. De har genererat kunskap om företagens hinder och incitament för att ta emot målgruppen. Lärandet har även skett i de projekt som har arbetat främst med matchning. Ramböll ser att det finns en stor potential att överföra de nya kunskaperna från organisationsnivå till samhällsnivå. Kunskaperna behöver leda till fortsatta insatser i ordinarie verksamheter. Bara då kan den nya kunskapen bidra till snabbare integration. Vid tidpunkt för studien rådde det dock en viss osäkerhet bland intervjuade projektledare och intressenter kring huruvida kunskaperna kommer att användas vidare. Det beror bland annat på att framtiden för flera projekt fortfarande är oviss.

Nytta för organisationer och samhälle: utmaningar har identifierats och nya projektidéer har kläckts

Projekten i kategorierna "Företagande" och "Sociala företag" har även bidragit till att identifiera viktiga utmaningar när det gäller asylsökande, nyanlända och deras förutsättningar för företagande i Sverige. En av utmaningarna som projekten har pekat ut är svårigheten att i ett tidigt skede hitta personer med företagarbakgrund bland asylsökande och nyanlända. Den utmaningen har även analyserats i en annan studie som tagits fram på Tillväxtverkets initiativ.⁵ Några av de projekt som har haft inriktning mot företagande har också gett upphov till nya projektidéer som vidareutvecklas bland annat i Tillväxtverkets satsning på snabbspår för nyanlända företagare.

⁵ Tillväxtverket (2016) Migration, företagande och etablering. Rapport 0201 Rev A

6 Ovisshet kring projektens framtid

I Tillväxtverkets utlysning av projektmedel för snabbare integration uttrycktes en förväntan om att projekten skulle leda till vidare arbete i ordinarie verksamhet, eller att projektägaren skulle kunna växla upp insatsen till större projekt. Vid utlysningen ställde Tillväxtverket krav på projektens förutsättningar för långsiktighet och spridning. I projektansökan var projektägarna bland annat skyldiga att beskriva hur de skulle finansiera, sprida och förvalta projektets idéer, metoder och verksamhet efter att projektet avslutats.

Utifrån dessa förutsättningar har vi undersökt projektens möjligheter att leva vidare. I detta kapitel presenteras vår analys. Den baseras på intervjuer med projektledare, och på projektens läges- och slutrapporter.

6.1 För knappt hälften av projekten är framtiden oviss

Det har varit en stor utmaning att skapa långsiktiga strukturer för att ta tillvara på och omsätta den kunskap och de erfarenheter som genererats i projekten. Detta framkommer i våra intervjuer med projektledare och intressenter. Både projektledare och intressenter vittnar om att det aldrig har varit tydligt hur projektet ska leva vidare efter projektslut. Det har inte heller vuxit fram en naturlig fortsatt väg framåt under projektets gång.

I Tabell 16 redovisas den bild som framkommit i våra intervjuer med projektledare och intressenter om projektens framtid. Den bygger framförallt på projektledarnas egna bedömningar om projektens framtid. Det finns därmed en risk för att projektledarna både över- och underskattar sannolikheten att projektet som helhet eller delar av projektet kommer att finnas kvar efter projektperioden.

Tabell 16. Projektens framtid efter avslutat projekt

Framtidsscenario	Antal projekt
Projektet kommer i något avseende finnas kvar och integreras i ordinarie verksamhet.	4
Projektet kommer sannolikt att leva vidare i ett annat projekt, ny verksamhet m.m.	7
Projektets framtid är oviss.	12
Projektet kommer inte att få någon fortsättning.	2
Totalt	28

Knappt hälften av projekten saknar en tydligt utstakad framtid

Av tabellen framgår att knappt hälften av projekten saknar en tydligt utstakad framtid efter att projektet avslutats. Bland dessa återfinns projekt från samtliga fyra projektkategorier. Merparten av dessa projektledare menar dock att det finns anledning att arbeta vidare med hela eller delar av projekten. Det handlar om att antingen arbeta vidare med de arbetsätt som utvecklats i projekten eller att ta vidare de kunskaper som projekten har genererat. I intervjuerna med projektledare framkommer att det i vissa fall

förs diskussioner om projektens framtid och hur kunskapen från projekten kan tas vidare, men att det i nuläget inte finns någon plan för fortsättningen.

Projekt med osäker framtid finns till exempel bland de projekt som kartlagt kompetenser hos nyanlända eller asylsökande samt kompetensbehovet hos företag. Genom kompetens- och behovsinventeringarna har projekten förvärvat unik kunskap som kan användas för att matcha ihop arbetsgivare och potentiella arbetstagare inom en specifik bransch. Det framgår dock av våra intervjuer att det i flera av dessa projekt inte finns någon struktur för hur den förvärvade kunskapen ska användas efter projektens slut. Det gäller även i projekt som har kartlagt exempelvis hinder eller utmaningar hos arbetsgivare för att kunna ta emot nyanlända som praktikanter inom ett specifikt yrke.

Elva projekt kommer sannolikt att finnas kvar i något avseende efter projektavslut

Sannolikt kommer elva projekt att finnas kvar i något avseende, antingen inom ordinarie verksamhet eller i form av ett nytt projekt. Sju av dem kommer att leva vidare i ett nytt projekt eller genom en ny verksamhet. Det framkom vid våra intervjuer. Bland dessa projekt finns till exempel Mångfaldsmat Orust. I det projektet har deltagare startat ett socialt företag som erbjuder catering. Efter projektets avslut kommer företaget att drivas vidare i egen form. Både verksamhetschef och de flesta kvinnor som arbetar i företaget är tidigare deltagare i projektet. Kvinnorna i cateringföretaget har förhoppningar om att kunna sprida konceptet vidare. De vill inspirera andra asylsökande att starta liknande verksamheter. Ett annat exempel är Nyanlönt företagande, där en av deltagarna har startat ett socialt företag i Västmanland. Företaget producerar mångkulturell mat och bakverk, samt utför tjänster inom trädgårdsskötsel och snöröjning. Erfarenheter från projektet tas dessutom vidare i flera snabbspårsfinansierade projekt från Tillväxtverket.

Övriga fyra projekt med en plan för framtiden kommer i något avseende att finnas kvar som en del i projektägarens ordinarie verksamhet. Detta gäller till exempel Integreramera vars projekt-ägare har varit Coompanion Norrbotten. Projektet har testat och utvecklat modeller för hur asyl-sökande kan bidra till sin egenförsörjning. Bland annat har projektet besökt asylboenden och informerat om företagande.

Två projekt kommer inte att få någon fortsättning

Två projekt har stött på betydande problem under genomförandet. Problemen innebär att projekten inte kommer att finnas kvar i någon form efter projektslut. Det ena fallet handlar om Iransk-Svenska föreningens projekt Bättreintegration i Malmö. Sedan projektet avslutades har projektägaren gått i konkurs. De kommer därför inte att kunna ta projektet vidare, och inte heller sprida de kunskaper som projektet har genererat. Det är heller inte troligt att projektet kommer att tas vidare av någon annan aktör. Det andra projektet är Företagarna praktik som drevs av Företagarna. Projektägaren valde att avsluta projektet i förtid eftersom projektet inte lyckats få det lokala engagemang som krävdes för att få deltagarna i praktik. Beslutet fattades i samråd med Tillväxtverket. Projektet har trots detta dragit en del värdefulla lärdomar som kan komma andra liknande satsningar till gagn. En lärdom är att den här typen av projekt behöver arbeta mer lokalt och närmare företagen. En annan lärdom är att börja småskaligt.

6.2 Den fortsatta finansieringen efter projektavslut är oviss

Fortsatt finansiering utgör ett orosmoln för de projekt där framtiden är oviss. Flera projektledare vittnar om att det behövs finansiering för att kunna fortsätta och att det i dagsläget inte finns någon given finansieringskälla. Flera projektägare beskriver att de upplevt en otydlighet från Tillväxtverkets sida om eventuell fortsatt finansiering. Samtidigt menar de att det var tydligt i utlysningen att Tillväxtverkets satsning endast omfattade förstudier och pilotprojekt.

Endast tre projektägare uppger att de har ansökt eller planerar att ansöka om projektmedel från EU:s strukturfonder (ESF, AMIF eller ERUF) eller annan extern finansiering, till exempel Leader eller Allmänna arvsfonden. Merparten av projektägarna planerar alltså inte att ansöka om medel från strukturfonderna för att växla upp projektet. Enligt projektledarna finns flera olika anledningar till det. Några projektägare uppfattar att projekten inte lämpar sig för varken ESF, AMIF eller ERUF. Andra projektägare uppfattar att de inte har kapacitet att driva och administrera ett projekt av den storlek som krävs för att få finansiering från strukturfonderna.

7 Slutsatser

Bred satsning med flera olika typer av projekt

Tillväxtverket öppnade upp för flera olika typer av projekt, och för projektägare från olika sektorer i samhället. Bredden återspeglas både i projektens syfte och i de aktiviteter som genomförts i projekten. Ramböll har identifierat fyra typer av projektkategorier.

Tabell 17. Projektkategorier i Tillväxtverkets satsning på integrationsprojekt

Projektkategori	Syfte
Matchning mellan företagens kompetensbehov och nyanländas kompetenser	Underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens, erfarenheter och intressen
Företagande	Underlätta för nyanlända att starta företag snabbare
Sociala företag	Underlätta integration i samhället och arbete/försörjning genom socialt företagande
Civila mötesplatser	Underlätta integration i samhället genom olika mötesplatser, nätverkande och meningsfull sysselsättning

Merparten av projekten har genomfört insatser för att underlätta matchningen mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetenser

17 av 28 projekt har arbetat med att underlätta matchning mellan företags kompetensbehov och nyanländas kompetens. Tre projekt har arbetat med att underlätta för nyanlända att starta företag snabbare. Ytterligare tre projekt har arbetat med att underlätta integration genom socialt företagande. Resterande fem projekt har arbetat med att underlätta integration genom mötes-platser, nätverkande eller meningsfull sysselsättning. Merparten av projekten har varit inriktade på nyanlända vuxna, men det finns även flera projekt som har haft asylsökande som sin primära målgrupp.

Framgångsrika arbetssätt består av flera komponenter

Studien visar att de arbetssätt som har fungerat framgångsrikt består av flera komponenter som tillsammans ger ett lyckat projekt. Vi har identifierat tre centrala framgångsfaktorer som enligt projektledare och intressenter är särskilt viktiga oavsett projektkategori. Utifrån intervjuer med projektledare har vi även identifierat tre gemensamma utmaningar.

Tabell 18. Centrala framgångsfaktorer och utmaningar oavsett projektkategori

Framgångsfaktorer	Utmaningar
<ul style="list-style-type: none">• Engagemang och flexibilitet hos projektägare.• Projektet har lokal eller regional förankring.• Projektet utgår från etablerade samarbetsstrukturer.	<ul style="list-style-type: none">• Bristande kunskaper om målgruppen och om migrations- och integrationsprocessen.• Svårt att hitta kvinnor som vill delta i projektet.• Otydlighet kring utlysningens inriktning och utformning.

Den upplevda nyttan av projektens arbete varierar mellan aktörer

Studien visar att det upplevda mervärdet av projektens arbete varierar mellan aktörer. Vi har identifierat följande nyttor som särskilt centrala:

- **Individnivå (asylsökande/nyanlända):** Främst nya språkkunskaper och stärkta individer.
- **Organisationsnivå:** Främst ny kunskap för projektägare och samarbetspartners som har varit direkt involverade i projekten. Kunskapen avser bland annat målgrupperna och migrations- och etableringsprocessen. Nyttan för företag förväntas uppstå på längre sikt och i fortsatta insatser. De företag som har tagit emot nyanlända som praktikanter har dock fått viss ökad tillgång till kompetens tack vare projekten.
- **Samhällsnivå:** Viss kunskap till samhället om företagens kompetensbehov.

Ovisshet kring projektens framtid

Knappt hälften av projekten saknar en tydligt utstakad framtid efter att projektet avslutats. Det har varit en stor utmaning för projekten att skapa långsiktiga strukturer för att ta tillvara på och omsätta den kunskap och de erfarenheter som har genererats i projekten.

8 Referenser

Glasrikeuppdraget (2012) *Delrapport 1 – Förstudie Glasriket*

Länsstyrelsen i Kronobergs län (2014) *Rapport från Glasrikeuppdraget NT2012/1667/RT*

Regeringsbeslut N2012/1667/RT (2012-03-22)

Riksrevisionen (2012) *Etablering genom företagande – är statens stöd till företagare effektiva för utrikes födda?* RIR 2012:26.

Tillväxtverket (2016) *Migration, företagande och etablering*. Rapport 0201 Rev A

Bilaga 1

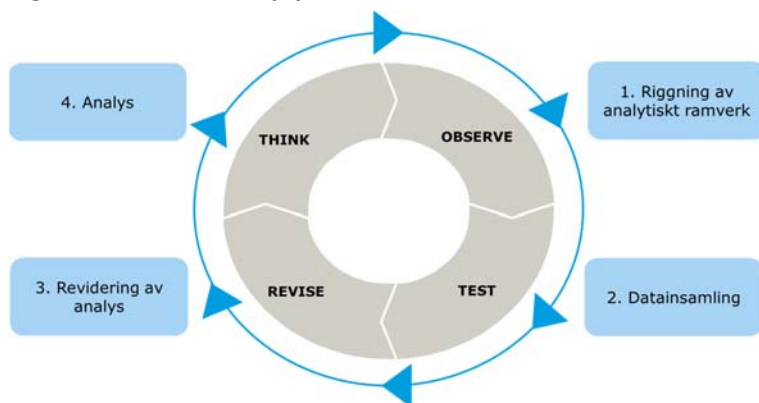
Metod

Studien utgår från följande övergripande frågeställningar:

- Är projekten relevanta utifrån Tillväxtverkets syfte med satsningen?
- Hur har projekten arbetat för att bidra till snabbare integration genom kompetensförsörjning och företagande?
- Vilka goda exempel på framgångsrika och fungerande arbetssätt och metoder finns i projekten?
- Vilken nytta har projekten genererat för aktörer på olika nivåer?
- Vilka förutsättningar finns för att projekten eller delar av projekten kommer att leva vidare efter projektslut?

Studiens övergripande frågeställningar har legat till grund för de metodval som vi har gjort. Vi har använt tre olika datainsamlingsmetoder: intervjuer, dokumentstudier och interaktiva workshoppar med projekten. Vår analys har genomförts i en så kallad iterativ process. Det innebär att vi har gjort analysen i flera omgångar. Vid varje ny analysrunda har vi lagt till ett empiriskt underlag. Denna analysprocess kan liknas vid en spiral där det teoretiska ramverket för integrationssatsningen har varvats med empiriinhämtning.

Figur 1. Studiens analysprocess

I följande avsnitt ger vi en närmare beskrivning av de metoder för datainsamling som vi har använt i den här studien.

Dokumentstudier av projektdokumentation och Tillväxtverkets satsning

Vi har studerat ansökningshandlingar samt läges- och slutrapporter för integrationsprojekten.⁶ Syftet med dessa dokumentstudier var att inhämta data om designen och genomförandet av projekten. Först studerade vi ansökningar och lägesrapporter. Med dem som grund kategoriserade vi projekten utifrån deras arbetssätt

⁶ Ramböll har studerat ansökningshandlingar och lägesrapporter för samtliga beviljade projekt. Vid tidpunkten för författandet av denna rapport hade Ramböll tillgång till slutrapporter från 18 av de 28 projekten.

och metoder. Vi har även uppdaterat och reviderat kategoriseringen i takt med att ytterligare data har tillkommit. Utöver projekt-dokumentation har vi även studerat dokumentation som beskriver den aktuella satsningens utformning och syfte samt Tillväxtverkets integrationsarbete.

Intervjuer med handläggare på Tillväxtverket, projektledare och intressenter

Inom ramen för studien har vi intervjuat handläggare på Tillväxtverket, projektledare och intressenter (exempelvis deltagare). Intervjuerna har genomförts i olika faser av data-insamlingen, som redovisas i tabellen nedan.

Tabell 19. Intervjustudier

Fas i studien	Intervjuobjekt	Typ av intervju	Syfte
Uppstart (juni 2016)	Tillväxtverkets handläggare för integrationsprojekteten	Utforskande intervju (telefon)	<ul style="list-style-type: none"> Få förståelse för satsningen och läget i projekten Hämta inspel till lämplig kategorisering av projekten.
Datainsamlingsfas nr 1 (aug.–sept. 2016)	Projektledare för samtliga projekt	Halvstrukturerad intervju (telefon)	<ul style="list-style-type: none"> Samla data om projektens bakgrund, genomförande, nytta och långsiktighet.
Datainsamlingsfas nr 2 (okt-nov 2016)	Intressenter till projekten	Kortare halvstrukturerad intervju (telefon och besök)	<ul style="list-style-type: none"> Samla kompletterande data om projektets relevans, nytta etc.

Med intressenter avser vi i detta sammanhang personer som på ett eller annat sätt har kommit i kontakt med projekten under projekttiden, till exempel som deltagare i projekt eller samarbets-partner till projektägare. Intressenter har identifierats med hjälp av projektledare för respektive projekt samt utifrån information i projektansökningarna. Vi har valt att intervjua olika typer av intressenter för att säkerställa att studien fångar upp olika typer av röster. Urvalet av intressenter har även stämts med Tillväxtverket. De intressenter som intervjuats inom ramen för studien representerar följande grupper:

- myndighet och kommun
- intresse- eller branschorganisation inom näringslivet
- företagsfrämjande organisation
- enskilt företag
- individ (deltagare i projekt)

- organisation i civilsamhället
- högskola, universitet eller forskningsinstitut
- övrig (t.ex. asylboenden i olika regi).

Vi gjorde de flesta intervjuer med intressenter per telefon. Undantaget är ett projekt där vi gjorde en gruppintervju med åtta deltagare. Samtliga intervjuer med intressenter genomfördes under en period då de flesta projekt nyligen avslutats eller skulle komma att avslutas inom kort. Vi valde tidpunkten med avsikt att kunna diskutera hela projektgenomförandet från start till slut, och även en möjlig eventuell fortsättning på projektverksamheten.

Workshoppar vid erfarenhetsträffar

Under hösten 2016 arrangerade Tillväxtverket två erfarenhetsträffar för projektledare och ekonomiansvariga i integrationsprojekten.⁷ Den första träffen hölls i Stockholm i september. Då deltog 18 projekt. Vid andra träffen, som hölls i Emmaboda i oktober, deltog 7 projekt. Under båda dessa erfarenhetsträffar genomförde Ramböll en workshop tillsammans med projekt-representanterna. Det primära syftet med dessa workshoppar var att bidra till lärande och erfarenhetsspridning mellan projekten. Ett sekundärt syfte var att bidra med ytterligare inspel till vår studie.

Projektrepresentanterna fick möjlighet att diskutera utvalda frågeställningar och dela med sig av erfarenheter. Diskussionerna fokuserade på följande tre teman (som beslutades i samråd med Tillväxtverket):

- arbetssätt och metoder
- framgångsfaktorer
- utmaningar.

Under hösten 2016 hade Tillväxtverket och Ramböll flera möten för att planera de två erfarenhetsträffarna. Studien har i det hänseendet haft en interaktiv och utforskande ansats där lärande har varit i fokus.

⁷ Under våren 2016 arrangerade Tillväxtverket två erfarenhetsträffar för projektägarna. Träffarna arrangerades i Stockholm respektive Nybro. Ramböll deltog inte vid dessa träffar eftersom arbetet med studien ännu inte hade påbörjats

Bilaga 2

Projektkatalog: Beskrivning av samtliga projekt i Tillväxtverkets satsning för snabbare integration

Projektkategori "Matchning mellan företagens kompetensbehov och nyanländas kompetenser"

Namn på projekt	Kort beskrivning av syfte	Projektägare
Nyanlända som resurs i kompetensförsörjning och internationalisering av IKT-sektorn i Västernorrland	Kartläggning av nyanländas IKT-kompetens och hur de kan bidra till IKT-branschens kompetens-försörjning i Västernorrland, samt utveckling av metoder för hur IKT-sektorn kan tillvarata de nyanländas kompetens.	Bron Innovation
Hayati	Undersökning av förutsättningarna att driva företag och andra verksamheter där asylsökande ungdomar kan arbeta eller praktisera. Pilotverksamhet där asylsökande arbetade med textil och sömnad.	Ensamkommandes förbund
Ny resurs i Emmaboda	Kompetenskartläggning av nyanlända och behovskartläggning hos företag för att därefter matcha nyanlända med praktikplatser hos lokala företag. Utveckling av mötesplatser för integration.	Emmaboda kommun
Mångfaldens matland	Kartläggning av kompetens hos asylsökande som är relevant för de gröna näringarna, samt matlagningskurser för asylsökande.	Föreningen Miljöresurs Linné
Grön i Sala	Kartläggning av kompetenser hos asylsökande och därefter identifiering av kompetensbehov hos lokala företag. Matchning mellan asylsökande och praktikplats hos företag.	Företagarcentrum i Sala

Namn på projekt	Kort beskrivning av syfte	Projektägare
Företagarna Praktik	Etablering av praktikplatser för asylsökande hos Företagarnas medlemsföretag (d.v.s. småföretag) i olika regioner.	Företagarna i Sverige
Svets & Svenska – En ljusnande framtid	Kombination av SFI och svetsutbildning med möjlighet till praktik hos lokala industriföretag.	Högsby kommun
Kompetensförsörjning – Snabbare integration Malmö	Inventering av företagens utmaningar och behov av stöd för att ta emot nyanlända i praktik.	Industriell Utvecklingscentrum (IUC) i Skåne
Entreprenörer och företagare med utländsk bakgrund – en kraft för snabbare integration	Undersökning av hur framgångsrika entreprenörer med utländsk bakgrund kan bidra till integration genom att erbjuda praktikplatser eller fungera som förebilder för nyanlända.	Insamlingsstiftelsen IFS Rådgivningscentrum
Bättreintegration i Malmö	Kartläggning av kompetenser och erfarenheter hos asylsökande, samt kartläggning av företagens möjlighet att ta emot asylsökande som praktikanter eller anställda.	Iransk-Svenska Föreningen (ISF)
"Lobben" en metod för snabbare integration i Jämtland-Härjedalen	Idrottens ledarutbildning i kombination med praktik för asylsökande ungdomar.	Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund
Praktik för integration inom gröna näringar	Undersökning av intresset och möjligheterna för företag inom de gröna näringarna att ta emot nyanlända som praktikanter, samt nyanländas intresse för att arbeta inom de gröna näringarna.	Lantbrukarnas Ekonomi AB (LRF)
Akademiker blir legitimerade lärare och ungt företagande	Kartläggning av nyanlända akademikers utbildning och stimulera dem till att utbilda sig till lärare. Ungt företagande för nyanlända ungdomar.	Lessebo kommun
Förstudie: Utbildningsinsatser för nyanländ vårdpersonal från Syrien i Stockholm	Utbildning av asylsökande läkare och övrig vårdpersonal	Studieförbundet Vuxenskolan Stockholm

Namn på projekt	Kort beskrivning av syfte	Projektägare
	om det svenska hälso- och sjukvårdssystemet.	
Praktik i Sveriges innovationsmiljöer – matchning av stort behov av kompetensförsörjning	Förstudie för att hitta arbetssätt som kan öka tillgången till praktikplatser hos tillväxtföretag som finns i landets innovationsmiljöer.	Swedish Incubators & Science
Snabbspår till legitimation för asylsökande läkare från tredje land	Intensivkurs i svenska för asylsökande specialist-läkare. Även klinisk utbildning med viss praktik.	Södertörns högskola
Klöverforsprojektet	Matchning mellan nyanlända och praktikplatser på snickeriföretag och skolor i kombination med SFI.	Uppvidinge kommun

Nyanlända som resurs i kompetensförsörjning och internationalisering av IKT-sektorn i Västernorrland

Förstudien Nyanlända som resurs i kompetensförsörjning och internationalisering av IKT-sektorn i Västernorrland drevs av Bron Innovation, ett regionalt initiativ som samlar företag, högskola och andra organisationer med gemensamt intresse att bidra till digital förnyelse. Projektet hade två syften:

- ta reda på den kompetens som nyanlända akademiker har och hur dessa personer kan bidra till IKT-branschens kompetensförsörjningsutmaning i Västernorrland
- ta fram metoder för hur IKT-sektorn och regionen på bästa sätt tillvaratar de nyanländas kompetens.

Projektet kartlade den regionala IKT-sektorns behov och förutsättningar för att kunna ta emot nyanlända för praktik eller anställning. Kartläggningen skedde bland annat genom djupintervjuer och workshoppar med företag. I projektet ingick även att kartlägga kompetenser hos nyanlända för att identifiera grupper av nyanlända med IKT-kompetens. Denna del av projektet genomfördes till viss del men inte i den omfattning som hade planerats från början. Bland annat innebar brist på statistik att projektet inte kunde dra generella slutsatser.

Projektets förankring hos berörda företag inom IKT-sektorn var en viktig framgångsfaktor för kartläggningen av branschens behov och förutsättningar. Företagens engagemang för projektet var enligt projektledaren en förutsättning för att företagen skulle vara beredda att avsätta tid för till exempel intervjuer.

Förstudien har genererat ny kunskap. Kunskapen är relevant för att möta kompetensförsörjningsbehov i IKT-branschen och för att göra det möjligt för nyanlända att ta sig in i branschen. Det kunskapsunderlag som projektet har genererat kommer att användas i det fortsatta arbetet.

Projektägare: Bron Innovation AB
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 309 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Hayati

Ensamkommandes förbund drev projektet Hayati ("mitt liv" på arabiska). Syftet med projektet var att påskynda integrationen för ensamkommande och unga nyanlända genom att skapa meningsfull sysselsättning.

Inom ramen för projektet genomfördes en förstudie som undersökte förutsättningarna att driva företag/verksamheter där asylsökande kan arbeta eller praktisera och få meningsfull syssel-sättning. Till arbetet kopplades en referensgrupp bestående av asylsökande ungdomar och en styrgrupp där bland annat Arbetsförmedlingen och Ung företagsamhet ingick. I projektet genomfördes även pilotverksamhet där asylsökande involverades under projektperioden. I pilotverksamheten arbetade asylsökande ungdomar med textil och sömnad. Projektdeltagarna producerade till exempel väskor av återvunnen textil.

Att involvera asylsökande ungdomar i arbetet med förstudien beskrivs av projektledaren som en viktig framgångsfaktor för projektet. Därigenom kunde idéer och förslag prövas i dialog med målgruppen.

En utmaning i projektet har varit kontakten med myndigheter och offentliga aktörer. Det har enligt projektledaren varit svårt att få kontakt med berörda myndigheter och få svar på frågor om till exempel regler för bankkonto för asylsökande.

Förstudien identifierade tre verksamheter som kan bidra till att korta vägen till integration genom företagande och sysselsättning för ensamkommande och unga nyanlända. De tre verksamheterna som föreslogs i förstudien: food trucks, sömnad och skradderi, samt flytt och städ. Enligt projektets slutrapport gav pilotverksamheten deltagarna meningsfull sysselsättning under projektperioden. I nuläget finns dock inga planer på att fortsätta verksamheten.

Projektägare: Ensamkommandes förbund
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 390 000 kr
Projektperiod: febr. 2016–aug. 2016

Ny resurs i Emmaboda

Projektet Ny resurs i Emmaboda drevs av Emmaboda kommun och bestod av två delar. Den ena delen syftade till att tillvarata och bygga vidare på den kompetens och kunskap som finns hos nyanlända, för att påskynda deras inträde på arbetsmarknaden. I den delen inventerade projektet kompetensbehoven hos företagen i kommunen. Via SFI och AF rekryterades projekt-deltagare som var intresserade av praktikplats. Varje projektdeltagare genomgick en kompetens-kartläggning och utifrån kartläggningen matchades varje deltagare ihop med ett företag med passande praktikplats. Den andra delen av projektet syftade till att utveckla mötesplatser för integration i samverkan med en integrationslots. Projektet arrangerade bland annat aktiviteter för nyanlända tillsammans med det lokala föreningslivet.

Den viktigaste framgångsfaktorn för projektet var samarbetet med näringslivsorganisationen Centrum Sydost som samlar cirka 90 företag i Emmabodabygden. Centrum Sydost deltog i behovs- och kompetenskartläggningen samt i

matchningen mellan nyanlända och företag. I detta arbete var Centrum Sydosts kännedom och kontakter med det lokala näringslivet en stor tillgång.

Det är en fördel att man har med sig en företagarorganisation som har det stora kontaktnätet och relationen med företagen. Företagen behöver inte undra "Vad är det här?" (Projektledare)

En av utmaningarna för projektet var att det tog längre tid än förväntat att komma igång med alla aktiviteter. Den förlängda startsträckan berodde bland annat på förseningar i upphandlingen av konsulter i projektet. Ytterligare en utmaning var svårigheten att locka kvinnor till projektet. Enligt projektledaren var det förhållandevis enkelt att hitta projektdeltagare, men merparten av dem var män.

Projektet resulterade i att flera deltagare fick arbete efter avslutad praktik. Projektets kompetenskartläggningar kommer även att användas som underlag vid framtida matchningar mellan deltagarna och företag.

Vid tidpunkten för denna rapport är projektet ännu inte slutrapporterat.

Projektägare: Emmaboda kommun

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 700 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–dec. 2016

Mångfaldens matland

Projektet Mångfaldens matland drevs av Föreningen Miljöresurs Linné. Syftet med projektet var att dels finna kompetens hos asylsökande som är relevant för de gröna näringarna, dels erbjuda matlagningskurser för asylsökande i Kronobergs län och delar av Kalmar län. Projektet genomfördes i två delar utifrån projektets tudelade syfte.

I den första delen av projektet genomfördes en kompetenskartläggning av asylsökande på asylboenden. Fokus var kompetenser som behövs inom de gröna näringarna. Kartläggningen skedde genom intervjuer med asylsökande. I den andra delen av projektet genomfördes en matlagningskurs i fyra omgångar med sex kurstillfällen per omgång. Deltagarna i matlagnings-kursen var både asylsökande och svensktalande. Matlagningskursen kombinerades även med svenskundervisning och praktikplatser.

En viktig framgångsfaktor i projektet har varit kombinationen av praktisk matlagningskurs, språkundervisning och praktikplatser. Projektdeltagarna har därmed fått möjlighet att lära sig svenska genom både teori och praktik.

En tydlig utmaning i projektet har varit att hitta praktikplatser åt de asylsökande. Svårigheterna berodde bland annat på Migrationsverkets policy för praktik under sommarmånaderna. Projektet har även haft svårt att hitta svensktalande deltagare till matlagningskurserna. Trots marknads-föring i olika kanaler lyckades projektet inte locka så många svensktalande deltagare som planerat.

Kompetenskartläggningen resulterade i en databas med cirka 200 asylsökande som har kompetens eller erfarenhet från de gröna näringarna. Enligt projektets slutrapport är databasen intressant för bland annat Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Databasen kommer även att fungera som ett underlag för projektägarens fortsatta insatser. I slutrapporten framgår att matlagningskurserna var mycket uppskattade av projektdeltagarna. Projektet lyckades dock inte förmedla så många praktikplatser som planerat. Enligt slutrapporten har projektet bland annat lett till att de asylsökande som deltagit i projektet har fått bättre kunskaper i svenska och kontakt med svensktalande.

Projektägare: Föreningen Miljöresurs Linné
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 350 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Grön i Sala

Projektet Grön i Sala drevs av Företagarcentrum i Sala. Projektägaren Företagarcentrum i Sala är Sala kommuns näringslivsfunktion. Den ägs av kommunen tillsammans med representanter för det lokala näringslivet. Det övergripande målet med projektet var att bidra till att nyanlända och asylsökande kommer in på arbetsmarknaden och att småföretag i Sala kommun ska kunna tillgodose sin kompetensförsörjning.

Projektet bestod av olika delar med fokus framförallt på att ta tillvara asylsökandes kompetens. En central del av projektet handlade om att genomföra grupp- och djupintervjuer med asylsökanden på asylboenden i Sala kommun. Intervjuerna syftade till att kartlägga kompetenser, erfarenheter och intressen hos de asylsökande. Projektet kartlade även företagens attityder och behov av kompetenser, genom bland annat enkäter som i viss mån följdes upp av intervjuer. Kartläggningarna användes för att matcha asylsökandes kompetens med företagens behov. Genom dessa insatser bidrog projektet till att skapa praktikplatser för asylsökande hos lokala företag.

En viktig framgångsfaktor för projektet var att först inventera kompetensen hos gruppen asyl-sökanden och därefter vända sig till företagen för att erbjuda specifika kompetenser. Tillvägagångssättet innebar att projektet i första hand fokuserade på att erbjuda företagen kompetens, snarare än att företagen själva skulle formulera sina behov och efterfråga kompetens.

Projektet resulterade i att cirka 30 asylsökande fick praktikplats eller anställning. Som ett resultat av projektet har det även utvecklats processer och forum för att förbättra samordningen av praktikplatser för asylsökande i Sala. Verksamheten inom projektet är avslutad men den modell som utvecklades i projektet finns kvar och benämns nu "Salamodellen". Modellen har i olika sammanhang lyfts fram som ett bra exempel på en framgångsrik metod för att arbeta med praktikplatser för asylsökanden.

Projektägare: Företagarcentrum i Sala
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 205 000 kr
Projektperiod: feb. 2016–okt. 2016

Företagarna Praktik

Småföretagens riksorganisation Företagarna drev pilotprojektet Företagarna Praktik. Syftet med projektet var att förkorta den tid det tar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden, och bättre matcha småföretagens kompetensbehov med nyanländas kompetenser. Projektet handlade framförallt om att skapa praktikplatser för asylsökande hos Företagarnas medlemsföretag i olika regioner. I projektet ingick även att skapa bryggor mellan Företagarnas lokalföreningar, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. På så vis ville projektägaren förenkla arbetsprocessen för att förmedla praktikplatser utifrån småföretagens behov.

Under projektet utvecklades ett samarbete med LinkedIn och deras satsning på Welcome Talent, vilket är en plattform för arbetsgivare och nyanlända/asylsökande att hitta varandra. Tillsammans med LinkedIn skapade projektet en direktväg för Företagarna att söka bland LinkedIns kandidater för att hitta praktikanter.

Den främsta utmaningen för projektet var att hitta företag som var villiga att delta i projektet och ta emot praktikanter. En viktig förutsättning för projektet var att Företagarnas regionkontor skulle vara drivande och hitta medlemsföretag som ville ingå i projektet. Det fanns ett stort intresse för projektet hos flera av Företagarnas regionkontor, men det var färre regionkontor än väntat som valde att ingå i projektet. Detta kan delvis förklaras av att regionkontoren istället valde att engagera sig i Företagarnas projekt Nyanlänt företagande, som drevs parallellt med detta projekt. En lärdom från projektet är att större fokus borde ha ägnats åt att förankra projektet regionalt och lokalt, och att man behöver arbeta nära företagen för att väcka deras engagemang.

Andra försvårande omständighet var organisatoriska förändringar inom Migrationsverket och otydlighet om förutsättningarna för att ta emot praktikanter. Osäkerheten och otydligheten bidrog till att företag var mindre villiga att ta emot praktikanter.

Mot bakgrund av projektets utmaningar valde Företagarna att avsluta projektet i förtid. Beslutet fattades i samråd med Tillväxtverket. Erfarenheter från projektet kommer dock att tas vidare i Företagarnas fortsatta arbete med liknande insatser, bland annat i Norrbotten.

Projektägare: Företagarna i Sverige Service AB
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 555 800 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Svets och Svenska

Projektet Svets och Svenska drevs av Högsby kommun. I projektet har nyanlända läst SFI i kombination med svetsutbildning på gymnasieskolans industritekniska program, inriktning svetsteknik. Projektet var avgränsat till svetsteknik, med fokus på kompetensförsörjningsbehovet inom yrket idag i Högsby kommun med omnejd. Under projektets gång har projektledningen arbetat aktivt för att etablera samarbeten med företag inom verkstadsindustrin, och projektet har även kunnat erbjuda praktikplatser till eleverna. Intresset för utbildningen har varit stort och det har därför inte varit möjligt att ta emot alla som anmält intresse.

Flera framgångsfaktorer förklarar projektets framgång. En av dessa var kombinationen av SFI, en anpassad yrkesutbildning, praktik och kontakt med potentiella arbetsgivare. Projektet hade även en stark lokal förankring i Högsby, där projektägaren haft breda nätverk och direkt-kontakter med arbetsgivare. Kommunens näringslivskontor hade ett tätt samarbete med Högsby Utbildningscenter (HUC). Det innebar att svetsutbildningen i stor utsträckning kunde anpassas efter varje individs kunskapsnivå och den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar.

Deltagarna i projektet var nästan uteslutande män. Enligt projektledningen var det en utmaning att locka kvinnor till projektet. Snedfördelningen mellan män och kvinnor i projektet speglar dock den generella könsfördelningen inom svetsyrket, vilken enligt projektledningen försvårar möjligheterna att locka kvinnor till projektet.

Projektet har resulterat i att flera deltagare har fått arbete som svetsare. Projektets långsiktiga mål var att eleverna skulle bli anställningsbara inom svetsindustrin och komma ut i arbetslivet. Det var särskilt viktigt att elevernas kompetens och kunskap skulle matcha företagens behov. Detta blev möjligt genom att det fanns en flexibilitet hos utbildningsanordnaren. Bland annat skapade de individanpassade utbildningsplaner. I svetsutbildningen ingår både nyanlända och gymnasieelever. Detta har möjliggjort nya möten och en chans att etablera nya kontakter mellan eleverna.

Vid tidpunkten för denna rapport är projektet ännu inte slutrapporterat.

Projektägare: Högsby kommun

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 500 000 kr

Projektperiod: jan. 2016-juni 2017

Kompetensförsörjning – Snabbare integration Malmö

Förstudien Kompetensförsörjning – Snabbare integration Malmö drevs av Industriell Utvecklingscentrum Syd (IUC Syd), vilket är ett industrikluster som samlar skånska industriföretag. Syftet med projektet var att underlätta kompetensförsörjningen för småföretag i Malmöregionen. Projektägaren ville hitta former för stöd som ökar företagets möjligheter att ta emot nyanlända i praktik.

Projektet genomfördes i flera steg. Inledningsvis gjordes en orientering om förutsättningarna för att ta emot nyanlända som praktikanter. Det skedde genom möten med bland annat Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Därefter intervjuades ett fyrtiotal företag i syfte att identifiera företagets utmaningar och behov av stöd för att kunna ta emot nyanlända i praktik. I nästa steg ordnade projektet workshoppar med bland annat företag och myndigheter för att diskutera företagets behov och möjliga vägar framåt.

Inom ramen för projektet diskuterades och analyserades företagets utmaningar och behov utifrån olika aktörers perspektiv. En viktig framgångsfaktor i detta arbete var IUC Syds roll som en neutral mötesplats för diskussion mellan företag, myndigheter och andra organisationer.

Resultatet från projektet fungerar som underlag för det fortsatta arbetet. Projektet har börjat arbeta med att utforma en modell för att ge nyanlända med industribakgrund en möjlighet att komma ut på praktik. Detta sker i samarbete med Arbetsförmedlingen. Arbetet med modellen utgår från IUC Syds kontakter med industriföretag. Tanken är att IUC Syd ska kunna fungera som en länk mellan Arbetsförmedlingen och företag som vill ta emot praktikanter.

Projektägare: Industriell Utvecklingscentrum Syd

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 375 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Entreprenörer och företagare med utländsk bakgrund – en kraft för snabbare integration

Projektet Entreprenörer och företagare med utländsk bakgrund – en kraft för snabbare integration drevs av Insamlingsstiftelsen IFS Rådgivningscentrum (IFS). Projektägaren IFS är en ideell förening som erbjuder rådgivning till personer med utländsk bakgrund som vill starta och driva företag i Sverige. Projektet undersökte hur framgångsrika entreprenörer med utländsk bakgrund kan bidra till integration genom att erbjuda praktikplatser eller fungera som förebilder för nyanlända i praktik. Projektet syftade till att ta fram förslag på åtgärder för att entreprenörer med utländsk bakgrund ska kunna bidra till integration i en lokal kontext.

I projektet genomfördes telefonintervjuer och fokusgrupper med framgångsrika entreprenörer med utländsk bakgrund. Dessutom genomfördes fokusgrupper med beslutsfattare och relevanta aktörer på lokal nivå. Undersökningen fokuserade på entreprenörernas intresse och möjlighet att erbjuda praktikplatser, och vilka insatser på

lokal nivå som i så fall behövs. Inom ramen för projektet utvärderades även en tysk modell benämnd KAUSA, som innebär att nyanlända kombinerar yrkesutbildning med praktik hos företagare med utländsk bakgrund.

Projektet genomfördes i nära samarbete med konsulter vid Institutet för innovativt entreprenörskap (IPREG), som bland annat deltog i analysen av resultatet från intervjuer och fokusgrupper med beslutsfattare och relevanta aktörer på lokal nivå.

En viktig framgångsfaktor i projektet var IFS:s erfarenheter av att arbeta med entreprenörer med utländsk bakgrund. Tack vare erfarenheterna hade IFS värdefulla förkunskaper om målgruppens förutsättningar, och tillgång till ett stort nätverk av entreprenörer med utländsk bakgrund.

Projektet resulterade i förslag på åtgärder samt ett nationellt program för att involvera framgångsrika entreprenörer med utländsk bakgrund i integrationsprocessen. Lärdomarna från projektet tas vidare i IFS:s projekt Vinnande matchning och SweCom, som finansieras av Tillväxtverket genom satsningen Snabbspår för företagande.

Projektägare: Insamlingsstiftelsen IFS Rådgivningscentrum

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 420 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Bättreintegration i Malmö

Projektet Bättreintegration i Malmö drevs av Iransk-Svenska föreningen i Malmö. Syftet med projektet var att dels kartlägga kompetenser och erfarenheter hos asylsökande, dels kartlägga företagens möjlighet att ta emot asylsökande som praktikanter eller anställda.

Enligt projektansökan skulle projektägaren genomföra kompetenskartläggningar på asylboenden för att ta fram underlag som de asylsökande kan använda i kontakten med arbetsgivare. Projekt-ägaren planerade även att kontakta företag i Malmö för att ta reda på i vilken utsträckning som företagen vill och kan erbjuda praktikplatser för asylsökande.

Projektet kantades av flera försvårande omständigheter. De innebar att projektet inte kunde genomföras som planerat. Inledningsvis försenades projektet på grund av att projektledaren blev sjukskriven. När projektet kom igång genomfördes en enkätundersökning bland företag i Malmö. Det var dock svårt att få företagen att besvara enkäten trots flera påtryckningar. Under hösten 2016 gick projektägaren i konkurs, vilket ledde till att projektet avslutades i förtid. Eftersom projektet avslutades i förtid är det heller inte möjligt att närmare beskriva eller bedöma projektets resultat.

Projektägare: Iransk-Svenska föreningen

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 100 000 kr

Projektperiod: febr. 2016–okt. 2016

"Lobben" - en metod för snabbare integration i Jämtland-Härjedalen

Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund drev projektet "Lobben" - en metod för snabbare integration i Jämtland-Härjedalen. Syftet med projektet var att ge asylsökande ungdomar utökat socialt nätverk, förbättrade språkkunskaper, samt ökad kunskap om den svenska idrottsrörelsen och arbetsmarknaden.

Projektet baserades på Lobben. Det är en modell för etablering av långtidsarbetslösa ungdomar som projektägaren har utvecklat och prövat i ett tidigare, Socialfondsfinansierat, projekt. I det här projektet tillämpades Lobben i sin helhet, men

med skillnaden att målgruppen nu var asyl-sökande ungdomar. Projektdeltagarna erbjöds en kombination av idrottens ledarutbildningar och praktik, exempelvis på föreningar, förskolor och skolor. Projektet genomfördes i Jämtland-Härjedalen, Västernorrland och Gävleborg. Upplägg och innehåll var i grunden detsamma, men anpassades utifrån lokala förutsättningar och behov.

Det faktum att projektet använde en beprövad modell var en viktig framgångsfaktor. Projekt-ägaren kunde återanvända lärdomar och arbetssätt från tidigare projekt. Dessutom kunde projektägaren dra nytta av kontakter och nätverk som etablerats i tidigare projekt. Detta var särskilt värdefullt för att hitta praktikplatser. Projektet genomfördes även parallellt med det Socialfondsfinansierade projektet Lobben 2 där långtidsarbetslösa ungdomar deltar. Projektdeltagare från de båda projekten ingick i samma utbildningsgrupp, vilket gjorde det möjligt för deltagarna att knyta kontakter mellan projekten.

Den främsta utmaningen för projektet handlade om att rekrytera kvinnor. De flesta deltagare var män, och det var problematiskt att hitta kvinnor som ville delta i projektet. Antalet ungdomar som kunde delta i projektet begränsades även av ungdomarnas språkkunskaper, eftersom projektet genomfördes på svenska och engelska.

I projektets slutrapport framgår att projektet var mycket uppskattat av deltagarna. Nästintill alla deltagare upplevde att de hade en ökad anställningsbarhet efter projektet, och samtliga deltagare upplevde att de hade ökat sitt kontaktnät tack vare projektet. Nästan alla deltagare upplevde även att projektet spelat en viktig roll för deras hälsa och att projektet bidragit positivt till deras aktivering. Resultat från projektet visar att metoden är välfungerande även för asyl-sökande ungdomar. Metoden blir dock mer resurskrävande då, på grund av språksvårigheter och den byråkrati som följer av reglerna för praktikplatser för asylsökande.

Projektägare: Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 350 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–sept. 2016

Praktik för integration inom gröna näringarna

Förstudien Praktik för integration inom gröna näringarna drevs av Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i samarbete med Skogsstyrelsen. Syftet med projektet var att undersöka intresset och möjligheterna för företag inom de gröna näringarna att ta emot nyanlända som praktikanter. Projektet fokuserade på efterfrågad språkkompetens inom de gröna näringarna, förutsättningar för validering av kunskap, och gällande regelverk.

I projektet genomfördes intervjuer med företagare inom de gröna näringarna, främst inom skogsnäringarna. Företagarna intervjuades om sitt intresse och sina möjligheter att erbjuda praktikplatser för nyanlända. Därtill genomfördes intervjuer med nyanlända för att få överblick över deras kompetenser och potentiella intresse för att arbeta i branschen. Projektet avgränsades till att utreda förutsättningar för praktik inom de gröna näringarna. I projektet ingick alltså inte att matcha ihop nyanlända med företagare.

En viktig framgångsfaktor för projektet var LRF och Skogsstyrelsens goda förkunskaper om de gröna näringarna, till exempel arbetskraftsbehov. Dessa förkunskaper gav goda förutsättningar för en fördjupad analys. En ytterligare framgångsfaktor var projektets metod – att intervjua både företagare och nyanlända. Tack vare metoden fångades olika perspektiv. Det var även möjligt att testa antaganden och förslag på lösningar tillsammans med företagare och nyanlända i intervjuerna.

En utmaning i projektet var att hitta nyanlända kvinnor som ville delta i projektet och bli intervjuade. Inom de gröna näringarna finns behov av både kvinnor och män, och därför är det angeläget att även locka nyanlända kvinnor. En lärdom från projektet är att det oftast krävs särskilda insatser för att nå ut till nyanlända kvinnor.

Resultatet från projektet utgör framför allt kunskapsunderlag för vidare insatser. Projektet resulterade i konkreta idéer och inspel till LRF, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen om hur organisationerna kan arbeta fortsättningsvis för att underlätta matchning mellan gröna näringar och nyanlända. Som ett nästa steg finns bland annat planer på att anordna matchningsmöten mellan företagare, kommuner och arbetsförmedling.

Projektägare: Lantbrukarnas Riksförbund
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 510 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Akademiker blir legitimerade lärare och ungt företagande

Projektet Akademiker blir legitimerade lärare och ungt företagande drevs av Lessebo kommun inom ramen för Glasrikeuppdraget. Projektet var en förstudie som bestod av två delar med olika fokus. Den ena delen av projektet handlade om att kartlägga nyanlända akademikers utbildning och stimulera dem till att utbilda sig till lärare vid anpassade utbildningar, till exempel i pedagogik, på Linnéuniversitet. Den andra delen av projektet handlade om att få nyanlända gymnasieungdomar att delta i Ungt företagande.

Under projektet genomfördes insatser för att hitta projektdeltagare bland nyanlända med akademisk examen. Projektet hade ett välfungerande samarbete med Arbetsförmedlingen och hittade därigenom akademiker som var nyfikna på att bli lärare. Genom samverkan med kommunerna i Glasriket och Linnéuniversitetet skapade projektet även praktikplatser på skolor för projektdeltagarna. När det gäller Ungt företagande var projektet inriktat på ungdomar som går yrkesförberedande program med språkin introduktion. Projektet samarbetade med Ung företagsamhet i Kronoberg och kommunen för att informera om och initiera Ungt företagande bland nyanlända ungdomar.

En viktig framgångsfaktor för projektet var det nära samarbetet med Arbetsförmedlingen. Tack vare samarbetet lyckades projektet nå ut till lämpliga akademiker som ville delta i projektet. Oförutsedda personalförändringar i projektledningen påverkade dock kontinuiteten i projektet och utgjorde en utmaning.

Enligt uppgifter från projektledaren har projektets del som handlar om Ungt företagande resulterat i ett fortsatt samarbete mellan involverade gymnasieskolor och organisationen Ung företagsamhet med fokus på gymnasieelever som deltar i språkin introduktion. Vid tidpunkten för intervjun med projektledaren fanns också planer bland projektdeltagare att starta upp två UF-företag.

Vid tidpunkten för denna rapport är projektet ännu inte slutrapporterat.

Projektägare: Lessebo kommun
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 500 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–dec. 2016

Förstudie: Utbildningsinsatser för nyanländ vårdpersonal från Syrien i Stockholm

Förstudien Utbildningsinsatser för nyanländ vårdpersonal från Syrien i Stockholm drevs av Studieförbundet Vuxenskolan Stockholm. Projektet genomfördes i samarbete med bland annat Athenaeum Medicum, vilket är en organisation som utför förberedande kurser för utom-europeiska läkare. Syftet med projektet var att utbilda asylsökande läkare och övrig vårdpersonal så att de snabbt kan få förståelse för det svenska sjukvårdssystemet och möjlighet att etablera kontakter på arbetsmarknaden.

I projektet genomfördes en introduktionskurs om det svenska sjukvårdssystemet för läkare, sjuksköterskor och tandläkare under tre veckor. Deltagarna i projektet var hälso- och sjukvårds-utbildade asylsökande från bland annat Syrien och Irak. Under introduktionskursen fick deltagarna föreläsningar om det svenska sjukvårdssystemet från olika aktörer, exempelvis Läkarförbundet, Socialstyrelsen och Arbetsförmedlingen. Därtill fick deltagarna även genomföra studiebesök på bland annat Karolinska Universitetssjukhuset, där de fick träffa läkare och vårdpersonal.

Projekttagarna uppskattade introduktionskursens upplägg med både information om sjukvården i Sverige, samhällskunskap och studiebesök. Upplägget var därmed en framgångsfaktor för projektet. Den korta projekttiden (tre månader) var dock en utmaning. Projektet hade behövt mer tid för att kunna utveckla kursen ytterligare. Introduktionskursen pågick under endast tre veckor, vilket innebar att tempot var högt och att projektdeltagarna fick ta emot mycket information under kort tid.

Projektet resulterade i att deltagarna fick ökade kunskaper om det svenska sjukvårdssystemet och kontakter med bland annat myndigheter, vilket kan underlätta deras väg till svensk yrkeslegitimation. Flera deltagare i projektet fortsatte vidare till ett liknande projekt som drevs av Södertörns högskola, med finansiering från Tillväxtverket och länsstyrelsen. Projektet har dessutom fått uppmärksamhet från andra regioner där det finns intresse för att göra liknande insatser.

Projektägare: Studieförbundet Vuxenskolan Stockholm
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 270 000 kr
Projektperiod: jan. 2016-april 2016

Praktik i Sveriges innovationsmiljöer – matchning av stort behov av kompetensförsörjning

Förstudien Praktik i Sveriges innovationsmiljöer - matchning av stort behov av kompetensförsörjning drevs av Swedish Incubators & Science Parks (SISP), vilket är branschföreningen för Sveriges inkubatorer och science parks. Syftet med projektet var att undersöka behoven samt kartlägga förutsättningarna för kvalificerade praktikplatser och anställning till nyanlända. Den huvudsakliga målsättningen var att hitta arbetssätt som kan öka tillgången till praktikplatser på de tillväxtföretag som finns i landets innovationsmiljöer. Projektet var rikstäckande och omfattade SISP:s samtliga medlemmar.

Under projektet genomfördes bland annat intervjuer, en enkät och studiebesök hos SISP:s medlemmar. Utifrån det insamlade materialet kunde projektet dra flera viktiga slutsatser. De handlade främst om hur innovationsmiljöerna framöver kan arbeta för att få in nyanlända i praktik och hur miljöerna kan bidra till integrationsprocessen.

Två viktiga framgångsfaktorer för projektet var projektledningens goda förkunskaper om medlemmarnas behov samt projektledningens insyn i den kontext som medlemmarna verkar i. En ytterligare framgångsfaktor var projektets rikstäckande omfattning. Projektet gjorde det möjligt att få insikt om förutsättningarna i olika regioner och orter i landet.

Projektägaren uppfattade att genomförandet skulle ha underlättats om de hade haft djupare kunskaper om migrations- och integrationsprocessen. Det var en utmaning att bygga upp den kunskap som krävdes för projektet.

SISP har använt det insamlade materialet från projektet för att utveckla en modell för matchning mellan nyanländas kunskap och företags kompetensbehov. Modellen benämns "Integrationslyftet" och är ett tre månader långt utvecklingsprogram för affärscoacher och innovationsmiljöledare. Integrationslyftet är en branschgemensam satsning och ett kompetens-lyft med syfte att öka antalet praktikplatser och anställningar för nyanlända i tillväxtföretag i innovationsmiljöer.

Projektägare: Swedish Incubators & Science Parks
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 460 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Snabbspår mot legitimation för asylsökande läkare från tredje världen

Södertörns högskola drev projektet Snabbspår mot legitimation för asylsökande läkare från tredje världen. Projektet syftade till att dels bidra till att upprätthålla asylsökande läkares yrkes-kompetens, dels aktivera målgruppen under tiden som de väntar på beslut om uppehållstillstånd. Projektet erbjöd en väg för framförallt specialistläkare att snabbare kunna ansöka om prövning av svensk läkarlegitimation.

I projektet anordnade Södertörns högskola en åtta veckors intensivkurs i svenska för asylsökande specialistläkare och tandläkare från främst Syrien. Språkkursen fokuserade på uttals-träning och läkar-patientsamtal. Utöver undervisningen fick deltagarna varsin svensk språk-kontakt som träffade deltagarna på ideell basis för att hjälpa till i samtalsträningen. Projektet är även kopplat till en klinisk utbildning där deltagarna dessutom fick viss praktik. Den kliniska utbildningen genomfördes med hjälp av ideella krafter utan finansiering av Tillväxtverket.

En viktig framgångsfaktor för projektet var engagemanget hos Södertörns högskola och Karolinska Institutet. Både Södertörns högskola och Karolinska Institutet knöt nyckelkompetenser till projektet. Dessa personer var värdefulla för att kunna anpassa projektets innehåll till deltagarnas behov.

Insatserna i projektet ledde till stora språkliga framsteg hos projektdeltagarna. Projektet var mycket uppskattat hos deltagarna, och merparten av deltagarna uppfattade att kursen bidrog till att förkorta deras väg till svensk läkarlegitimation. En utmaning för Södertörns högskola är att hitta finansiering för att fortsätta med liknande utbildningar. Den här typen av språkutbildningar faller inte inom Södertörns högskolas ordinarie uppdrag, vilket försvårar möjligheterna att hitta en permanent finansiering.

Projektägare: Södertörns högskola
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 211 700 kr
Projektperiod: april 2016-maj 2016

Klöverforsprojektet

Klöverforsprojektet drevs av Uppvidinge kommun inom ramen för Glasrikeuppdraget. Syftet med projektet var att förena SFI med arbetsmarknaden för att förkorta etableringstiden för nyanlända. Projektet var i första hand riktat mot nyanlända med bakgrund som snickare eller intresse för att bli snickare, och erbjöd praktikplatser hos snickeriföretag. Under projektets gång vidgades målgruppen till att även omfatta

nyanlända med akademisk utbildning inom främst matematik och naturvetenskap. Akademikerna erbjöds praktikplatser som språkstödjare på skolor i Uppvidinge kommun. I projektet kombinerades praktik med SFI.

En utmaning i projektet var att hitta lämpliga praktikplatser, framför allt hos snickeriföretag. Tidigt i projektet visade det sig att projektets samarbetspartner inte hade möjlighet att ta emot praktikanter i den utsträckning som var planerat. Projektledningen blev därmed tvungen att hitta andra lösningar. Mot bakgrund av detta utvidgades projektet till att även omfatta andra typer av praktikplatser.

En viktig framgångsfaktor i projektet har varit engagemanget från involverade samarbetspartner, såsom barn- och utbildningsförvaltningen i Uppvidinge kommun och lokala snickeriföretag. Det beskriver projektledaren i en intervju.

Projektet resulterade i att flera deltagare fick fortsatt arbete på sina praktikplatser. Deltagarna fick även arbetserfarenhet i Sverige samt kontakter med arbetsgivare. Projektet har dessutom stärkt kontakten mellan Uppvidinge kommun och lokala företag.

Vid tidpunkten för denna rapport är projektet ännu inte slutrapporterat.

Projektägare: Uppvidinge kommun

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 850 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–jun. 2017

Projektkategori "Företagande"

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
Integreramera	Information till asylsökande om kooperativt företagande. Identifiering av möjliga verksamhetsområden för företagande.	Coompanion Norrbotten
Nyanlänt företagande	Information om företagande för nyanlända och asylsökande. Mentor för personer som vill starta företag.	Företagarna i Sverige
Lär dig av en syster/Lär dig av en bror	Nyanlända som vill starta företag erbjuds praktik hos entreprenörer som har utländsk bakgrund.	Macken Växjö

Integreramera

Projektet Integreramera drevs av Coompanion i Norrbotten. Coompanion är en organisation som erbjuder affärsrådgivning för personer som vill starta kooperativa företag. Syftet med projektet var att utreda formella och informella hinder och möjligheter samt identifiera modeller för hur målgruppen asylsökande ska kunna bidra till egenförsörjning via kooperativt företagande och dess värdegrund.

Projektet var ett utforskande pilotprojekt. Det orienterade sig fram för att hitta former för att arbeta med målgruppen asylsökande samt skapa relationer med asylboende och samarbetspartner. Coompanion gjorde bland annat regelbundna besök på fyra

asylboenden i Norrbotten. Vid besöken informerade Coompanion om möjligheterna att starta ett kooperativt företag, hur regelverken för kooperativt företagande ser ut, och hur det är möjligt att hantera eventuella hinder på vägen. Inom ramen för projektet identifierade Coompanion även möjliga verksamhetsområden för kooperativt företagande.

En viktig framgångsfaktor för projektet var användningen av förebilder. Genom att identifiera förebilder som kan inspirera och fungera som goda exempel gentemot målgruppen var det möjligt att få närmare kontakt med målgruppen. Externa faktorer var en utmaning för projektet. Det handlade till exempel om ägarbyten hos asylboenden och asylsökande som blir förflyttade till andra boenden. Dessa externa faktorer påverkade projektets möjligheter att skapa kontinuitet under projektperioden.

Enligt projektets slutrapport har projektet resulterat i att målgruppen har lärt sig mer om kooperativt företagande, och att de kan vända sig till Coompanion för att komma igång med sitt företagande. Utöver nytta för individer har projektet även gett ökad kunskap hos Coompanion om målgruppen och asylprocessen. Enligt slutrapporten har projektet resulterat i en grundmodell för hur den kooperativa värdegrunden och entreprenörskap kan användas som ett verktyg för asylsökande att närma sig företagande. Modellen benämns Inclusive Entrepreneurship och fungerar som utgångspunkt för Coompanions fortsatta arbete med målgruppen.

Projektägare: Coompanion i Norrbotten
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 349 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Nyanlänt företagande

Företagarna drev projektet Nyanlänt företagande. Projektet syftade till att fånga upp nyanlända och asylsökande med entreprenörserfarenhet. Idén var att ge dem förutsättningar för att starta företag i Sverige. Det övergripande målet med projektet var att utveckla en modell för att tillvarata entreprenörskap hos målgruppen.

Målgruppen för projektet var både asylsökande och nyanlända tidigt i etableringsprocessen. I projektet har Företagarna bland annat besökt asylboenden för att ge allmän samhällsinformation och framför allt informera om hur man startar företag i Sverige. Deltagarna i projektet fick även en mentor som är medlem i Företagarna. I mentorns roll ingick att ge råd och vägleda i det svenska regelverket.

Projektet uppmärksammade en rad försvårande omständigheter kring asylsökandes och nyanländas möjligheter att starta företag. Det handlar till exempel om långa handläggningstider för uppehållstillstånd och svårigheter att öppna bankkonto. Enligt projektets slutrapport innebär detta en utmaning för projektet. Målgruppens intresse för företagande påverkas nämligen negativt av de försvårande omständigheterna.

Enligt projektets slutrapport har projektet bidragit till att deltagarna fått praktisk information om hur man startar företag i Sverige. Det är kunskap som de annars hade behövt söka upp själva. Besöken på asylboenden har även bidragit till att de asylsökande fått ökad motivation att påverka sin egen livssituation och lust att aktivt engagera sig i väntan på sitt besked om uppehållstillstånd. Insatserna i de tre pilotregionerna har lett till ett stort intresse från flera andra regioner som vill återanvända den metod och det utbildningsmaterial som tagits fram.

Resultat och kunskaper från det här projektet används som grund för Företagarnas projekt inom ramen för Tillväxtverkets snabbspår för företagande.

Projektägare: Företagarna i Sverige AB
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 555 800 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Lär dig av en syster/Lär dig av en bror

Projektet Lär dig av en syster/Lär dig av en bror drevs av kooperativet Macken i Växjö. Syftet med projektet var att testa hur en modell för integration genom företagande fungerar i en svensk kontext. Projektet prövade en redan etablerad modell som bland annat används i Minnesota, USA. Modellen kallas Minnesotametodiken. Den går ut på att utrikesfödda ges möjlighet att lära sig eller testa ett yrke tillsammans med en person med samma härkomst. I det här projektet erbjöds nyanlända som ville starta företag praktik hos entreprenörer som har utländsk bakgrund.

Att koppla ihop nyanlända med entreprenörer med utländsk bakgrund var en viktig framgångs-faktor för projektet. Enligt projektets slutrapport kunde mentorerna ge värdefulla råd och vägledning utifrån egna erfarenheter.

Projektet hade även utmaningar, som hängde ihop med strukturer och regelverk. Ett exempel på detta är reglerna för praktikplatser på enskilda firmor. Regelverket innebar att projektet inte kunde erbjuda praktik för alla som ville delta i projektet. Därmed var det inte möjligt att tillämpa modellen fullt ut.

Enligt slutrapporten har projektet stärkt deltagarnas lust och vilja att starta företag. Deras kunskaper om företagande har ökat och det är mer troligt att de kommer att starta företag. Resultatet av projektet tyder på att modellen fungerar även i en svensk kontext, men enligt projektets slutrapport krävs ytterligare vidareutveckling. Det gäller bland annat att hitta lösningar så att alla, såväl nyanlända som asylsökande, kan delta i insatsen.

Projektägare: Macken i Växjö
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 364 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Projektkategori "Sociala företag"

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
Integration genom socialt företagande	SFI i kombination med praktik på restaurang. Verksamheten drivs som ett arbetsintegrerande socialt företag.	Nybro kommun
Mångfaldsmat Orust	Starta cateringfirma som drivs av asylsökande och nyanlända kvinnor. Verksamheten drivs som ett arbetsintegrerande socialt företag.	Studieförbundet Vuxenskolan Väst
Kompetens Kooperation Kraft	Utbildning om socialt företagande för kommunala tjänstemän. Etableringsanalys för att identifiera hur kommunen kan arbeta med	Tingsryds kommun

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
	arbetsintegrerande socialt företagande.	

Integration genom socialt företagande

Nybro kommun drev projektet Integration genom socialt företagande. Syftet med projektet var att skapa förutsättningar för att deltagarna ska kunna starta och driva ett socialt företag inom matlagning. Projektets målgrupp var nyanlända, framförallt nyanlända kvinnor.

I projektet erbjöds nyanlända kvinnor att arbeta på en restaurang parallellt med att de läste SFI. Kvinnorna fick därmed både språkträning och arbetspraktik. Projektdeltagarna arbetade på en restaurang och fick där möjlighet att lära sig hantera ett restaurangkök och gå olika utbildningar om exempelvis hygien och livsmedel, servering, ekonomi och städ.

Enligt projektledaren var kombinationen av språkundervisning (SFI) och praktik en viktig framgångsfaktor. Genom att låta deltagarna prova på arbete i en praktisk miljö kunde projektet bidra till att projektdeltagarna lärde sig mer svenska och fick möjlighet att använda språket. Det goda samarbetet mellan projektet och övriga delar av kommunen var också en viktig faktor. Kommunen bistod bland annat med praktiska saker till restaurangen.

I en intervju med projektledaren framkommer att de 25–30 deltagarna har fått praktiska kunskaper från arbetet på restaurangen. Deltagarna har även lärt sig mer svenska och fått ett stärkt självförtroende. Erfarenheterna från restaurangen har även bidragit till att projekt-deltagarna har kommit närmare arbetsmarknaden. Lunchrestaurangens verksamhet fortsätter även efter att projektet avslutats.

Vid tidpunkten för denna rapport är projektet ännu inte slutrapporterat.

Projektägare: Nybro kommun

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 700 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–dec. 2016

Mångfaldsmat Orust

Projektet Mångfaldsmat Orust drevs av Studieförbundet Vuxenskolan Väst i samarbete med en affärsutvecklare från Coompanion Väst. Idén till projektet kom till under en studiecirkel där ett tjugotal asylsökande kvinnor möttes för att laga mat tillsammans. Studiecirkeln inspirerade kvinnorna till att utveckla en mer beständig och kommersiell verksamhet.

Syftet med projektet var att undersöka möjligheterna att starta en kommersiell verksamhet med försäljning av tillagad mat från olika kulturer, och i förlängningen även andra verksamheter. Under projektets gång har Coompanion Väst bistått projektdeltagarna med affärsrådgivning. Projektdeltagarna har även genomfört en marknadsanalys, utvecklat sin affärsidé, formulerat en affärsplan och undersökt möjligheterna till investeringsstöd. Projektet tog delvis inspiration från andra liknande verksamheter, såsom Yalla-trappan i Malmö och Veris i Mellerud. Inom projektet genomfördes studiebesök hos Yalla-trappan för att hämta inspiration och lärdomar.

En av framgångsfaktorerna i projektet var att Vuxenskolan i första hand hade en stöttande och rådgivande roll gentemot deltagarna. Vuxenskolan hade ansvar för projektets ekonomi och styrning, medan projektdeltagarna tog huvudansvar för verksamheten. Deltagarna i projektet hade även ansvar för kontakten med samarbetspartner och förberedelserna inför att starta ett socialt företag.

Projektet har resulterat i att företaget Orust Mirakel har startat. Orust Mirakel är en cateringfirma där merparten av kvinnorna i projektet är engagerade.

Projektägare: Studieförbundet Vuxenskolan i Väst
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 165 000 kr
Projektperiod: feb. 2016-juni 2016

Kompetens Kooperation Kraft

Projektet Kompetens Kooperation Kraft drevs av Tingsryds kommun. Syftet med projektet var att utbilda två av kommunens tjänstemän om socialt företagande, för att på lång sikt skapa förutsättningar för att starta och driva arbetsintegrerade sociala företag i kommunen. Projektet fokuserade framförallt på nyanlända, men även andra grupper som står långt bort från arbetsmarknaden.

I projektet genomfördes en utbildning om socialt företagande för två av kommunens tjänstemän. Utbildningen genomfördes i samarbete med Mackens företagscenter i Växjö och följde Mackens koncept för socialt företagande. Projektet genomförde även en etableringsanalys där kommunala tjänstemän, politiker, arbetsförmedling och föreningen Vi företagare deltog. Syftet med etableringsanalysen var att samla viktiga aktörer i kommunen för att presentera projektet men också diskutera hur kommunen framöver kan stötta nyanlända att komma in på arbetsmarknaden, och mer specifikt hur socialt företagande kan vara ett verktyg för målgruppen.

En framgångsfaktor för projektet var att utbildningen för de kommunala tjänstemännen genomfördes av och med Macken. Därigenom fick Tingsryds kommun del av ett redan fungerande och etablerat koncept för att arbeta med socialt företagande.

Projektet resulterade i att aktörer i Tingsryds kommun fick ökad kunskap om socialt företagande, och om hur kommunen kan arbeta med socialt företagande när det gäller gruppen nyanlända.

Som ett resultat av projektet identifierades tolkarbete som en möjlig och lämplig verksamhet för att etablera ett socialt företag i kommunen.

Projektägare: Tingsryds kommun
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 200 000 kr
Projektperiod: jan. 2015–dec. 2016

Projektkategori "Civila mötesplatser"

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
Från ord till bord	Erbjuda aktiviteter (meningsfull sysselsättning), främst matlagning, för asylsökande.	ABF Gästrikebygden
Grön gemenskap	Fritidssysselsättning för ensamkommande asylsökande	Hushållningssällskapet Skaraborg

Namn på projekt	Kort beskrivning	Projektägare
	ungdomar. Fokus på att introducera målgruppen till de gröna näringarna.	
Förening - en mötesplats: förena idrott/kultur/språk	Information till nyanlända om föreningslivet i Sverige. Nyanlända som vill starta förening får mentor med föreningserfarenhet.	Lessebo kommun
LISA – Landsbygdens Inkluderande Språk och Aktiviteter	Erbjuda aktiviteter (meningsfull sysselsättning, t.ex. odling) för asylsökande.	Röstånga Utvecklings AB
Framtiden idag	Erbjuda aktiviteter (meningsfull sysselsättning) för asylsökande. Information om förutsättningar för egenföretagande och allmän information om arbetslivet i Sverige.	Studieförbundet Vuxenskolan Finnveden

Från ord till bord

ABF Gästrikebygden drev projektet Från ord till bord. Målgruppen för projektet var asylsökande, och syftet var att skapa meningsfull sysselsättning för asylsökande genom flera olika typer av aktiviteter.

Projektet tog inspiration från bland annat ABF Västkusten Fyrbodalen när det gäller upplägg och val av aktiviteter. Upplägget anpassades dock till lokala förutsättningar. I projektet erbjöds asylsökande olika typer av aktiviteter på Kulturhuset Fyren i Norrsundet. Aktiviteter med koppling till matlagning var en central del i projektet. Projektet erbjöd också arbetsträning inom bland annat fastighetsskötsel och städning.

En framgångsfaktor för projektet var det utbud av aktiviteter som projektet erbjöd. Tack vare bredden tilltalade aktiviteterna många olika grupper. Även engagemang från ortsbefolkning och arbetsgivare på orten har haft en positiv betydelse. Engagemanget på orten innebar bland annat att verksamheten kunde breddas till fler aktiviteter.

Projektets slutrapport lyfter fram att flera deltagare fått chans till arbetspraktik som senare utmynnat i anställningar. Deltagarna i projektet har fått ett ökat förtroende för det svenska samhället, nya intressen och större motivation att påverka sin egen situation. Projektet har genom sina olika aktiviteter enligt slutrapporten också skapat en naturlig mötesplats där asylsökande och ortsbor kan mötas.

Projektägare: ABF Gästrikebygden

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 368 000 kr

Projektperiod: jan. 2015–okt. 2016

Grön gemenskap

Projektägare för Grön gemenskap var Hushållningssällskapet Skaraborg. Syftet med projektet var att skapa en modell för ett grönt introduktionsprogram för ensamkommande ungdomar. Programmet är tänkt att ge ensamkommande ungdomar en meningsfull, individanpassad fritidssysselsättning där de får möjlighet att prova på olika delar av det svenska friluftslivet, lära sig mer om matlagning, odling, växtförädling, djurskötsel och även få språkträning och mer kunskap om det svenska samhället. Det ingick även att introducera ungdomarna till de gröna näringarnas möjligheter vad gäller utbildning och arbete.

Projektet utgick från en beprövad modell för grönt introduktionsprogram som utvecklats av Hushållningssällskapet. Modellen hade tidigare använts i insatser för socialt utsatta grupper. I det här projektet genomfördes aktiviteter utifrån två spår. Det ena spåret bestod av aktiviteter på en lantgård, till exempel djurskötsel och renovering. Det andra spåret bestod av friluftaktiviteter, utflykter och studiebesök.

En utmaning för projektet var att behålla intresse och engagemang hos de ungdomar som deltog i projektet. Projektet hade svårt att få en kontinuitet i deltagargruppen under hela projektperioden. Detta förklaras bland annat av att gruppen splittrades då ungdomarna flyttade till andra boenden. För att hantera dessa utmaningar genomförde projektägaren flera informationsinsatser för att sprida information om projektet. Projektägaren arbetade även aktivt för att skapa ett nära samarbete med asylboenden, så att information om projektet skulle nå ut till målgruppen.

I projektets slutrapport framgår att de ungdomar som deltog kontinuerligt i projektet uppskattade aktiviteterna som erbjöds. Enligt slutrapporten upplevde ungdomarna även att de hade lärt sig mer svenska samt mer om odling, djur och natur tack vare sitt deltagande i projektet.

Projektägare: Hushållningssällskapet Skaraborg
Projektfinansiering från Tillväxtverket: 397 000 kr
Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016

Förening - en mötesplats: förena idrott/kultur/språk

Lessebo kommun drev projektet Föreningen mötesplats: förena idrott/kultur/språk. Syftet med projektet var att dels ge föreningslivet bättre möjligheter att etablera kontakt med idrotts- och kulturintresserade personer i kommunen, dels öka nyanländas kunskaper om hur man startar företag och aktiverar sig i föreningslivet.

Projektet innefattade två huvudsakliga delar. Den ena delen handlade om att skapa möjlighet för grupper av nyanlända att få besök av en riksorganisation, till exempel Syriska riksorganisationen, som förklarar hur föreningslivet fungerar. Den andra delen handlade om att erbjuda ett mentors-program där nyanlända som vill starta en förening får en mentor från en etablerad förening i kommunen. Mentorn och dennes förening ger information om föreningsverksamhet och bjuder in projektdeltagarna till föreningsaktiviteter, till exempel styrelsemöten.

I en intervju med projektledaren framkommer att projektet hade svårt att hitta nyanlända som var intresserade av att delta i projektet. Enligt projektledaren hanterade de problemet genom att använda olika kanaler och nätverk för att nå ut till målgruppen.

En positiv effekt är enligt projektledaren att projektet har bidragit till att öppna upp föreningslivet i större utsträckning och göra det mer inkluderande och välkommande för målgruppen.

Vid tidpunkten för denna rapport är projektet ännu inte slutrapporterat.

Projektägare: Lessebo kommun

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 441 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–dec. 2016

LISA - Landsbygdens inkluderande språk och aktiviteter

Projektet LISA - Landsbygdens inkluderande språk och aktiviteter - drevs av Rörstånga Utvecklings AB (RUAB). Projektägaren är ett bolag som har skapats av invånare och föreningsliv i byn Rörstånga i Skåne. Bolaget sysslar med bland annat miljö- och kulturutveckling i syfte att skapa hållbar utveckling och tillväxt i Rörstångabygden.

Syftet med projektet LISA var att sysselsätta asylsökande på asylboenden, samt introducera dem till landsbygden och det lokala samhället. Projektets långsiktiga mål var att de asylsökande ska välja att bo kvar i regionen när de beviljats uppehålls- eller arbetstillstånd.

I projektet erbjöds asylsökande olika typer av aktiviteter utifrån intresse och kunskaper, exempelvis odling eller skrädderi. De asylsökande har genom aktiviteterna fått möjlighet till språkträning och tillgång till handledare som kunnat introducera dem till olika aktiviteter och yrken. Deltagarna i projektet har även kunnat vända sig till handledarna för stöttning och råd.

Enligt projektledaren var det en utmaning att tillfredsställa målgruppens stora behov. Projektledaren framhåller att projektägaren är en liten organisation med små resurser, vilket begränsar möjligheterna att göra stora insatser. För att hantera denna utmaning involverades frivilliga krafter och ortens företag i projektet. Enligt projektledaren var just samarbetet mellan bland annat projektägare, asylboenden, kommun, Ortsbefolkning och berörda myndigheter en viktig framgångsfaktor för projektet.

I projektets slutrapport framkommer att flera av de asylsökande i projektet har valt att bosätta sig i byn efter att de fått uppehållstillstånd. Därtill framgår i rapporten att erfarenheterna av pilotprojektet kommer att tas vidare i ett nytt projekt med kommunen som projektägare. I det nya projektet har kommunen fått finansiering från länsstyrelsen att vidareutveckla konceptet men med ett tydligare fokus på bygg samt fastighets- och grönyttesskötsel.

Projektägare: Rörstånga Utvecklings AB

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 309 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–sept. 2016

Framtiden Idag

Projektägare för Framtiden Idag var Studieförbundet Vuxenskolan Finnveden. Syftet med projektet var att snabba på de asylsökandes integration genom att erbjuda meningsfull sysselsättning under väntetiden från ankomst till besked. I projektet ingick även att informera om förutsättningar för eget företagande, anställning, lagar och regler kring arbetslivet i Sverige.

Först genomfördes aktiviteter för asylsökande som bodde på transitboenden i Värnamo och Gnosjö kommun. Transitboendet i Värnamo stängdes dock under projekttiden och de asyl-sökande förflyttades till andra boenden. Detta innebär att projektet inte kunde genomföras enligt den ursprungliga projektplanen.

Mot bakgrund av de förändrade förutsättningarna ändrades projektets innehåll och inriktning. Projektet flyttade fokus till de asylsökande som bodde på ett privatägt asylboende i Gnosjö kommun. Projektet anpassades efter de boendes önskemål. Under denna period i projektet fanns även ett stort engagemang för projektet från civilsamhället, vilket var en viktig framgångsfaktor i projektet. Engagemanget från civilsamhället innebär att även frivilliga engagerade sig i projektet.

I slutet av projektet stängde även det privatägda asylboendet i Gnosjö kommun. Därefter ändrade projektet riktning igen. Inom projektet startades två grupper med asylsökande som arbetade med att leta lokala nyheter och översätta dem till andra språk. Nyheterna publicerades sedan på projektets hemsida och på Facebook.

Enligt projektets slutrapport resulterade projektet i att fem personer som ingick i nyhetsgrupperna fick praktikplats hos Vuxenskolan under projektperioden. Projektet bidrog även till att tillgängliggöra information om händelser i lokalsamhället till grupper som annars har svårt att få tillgång till dem. Dessutom bidrog projektet till sysselsättning för de asylsökande som tog del av projektets aktiviteter.

Projektägare: Studieförbundet Vuxenskolan Finnveden

Projektfinansiering från Tillväxtverket: 359 000 kr

Projektperiod: jan. 2016–okt. 2016